

Styr på økonomien

ÅRSRAPPORT: Efter en årrække med hård kritik fra Rigsrevisionen har forsvaret fået bedre styr på økonomien. Årsrapport 2012 viser, at forsvaret for tredje år i træk bruger færre penge, end der er afsat på finansloven. Forsvaret kom ud af 2012 med et overskud på cirka 150 millioner kroner. ■

● Side 8

F.C. Granatchok

VETERANER: Fodboldholdet F.C. Granatchok træner sammen hver tirsdag. Lige nu træner holdet til en venskabskamp mod Inside Right – et veteranhold fra England. For adgang til motion og gode kammerater hjælper veteranerne til en mere aktiv og social hverdag. ■

● Side 24

Øvelse Joint Warrior

ØVELSE: 60 krigsskibe, ligeså mange fly og helikoptere og en række landbaserede enheder fra 11 nationer deltog i april i den store øvelse Joint Warrior i Skotland. Her trænede det kommende hold til NATOs operation mod pirateri i Det Indiske Ocean. ■

● Side 11

FORSVARSAVISEN

04

ÅRGANG 2 · MAJ · 2013

DIN KARRIERE DIT ANSVAR

HR Den 1. maj markerede en vigtig ændring for mange af forsvarets medarbejdere. Efter en årrække, hvor udstikkerne har haft en central rolle i forhold til den enkelte medarbejder, skal man som medarbejder nu i stedet sparre med chefen og orientere sig på HR-portalens dk/job. Chefer og ledere har et direkte ansvar for at rådgive egne medarbejdere og kan få rådgivning via HR-portalens eller telefonisk på 3266 5566, hverdage mellem 9 og 14.

SCAN KODEN OG SE INTERVIEW MED GENERALMAJOR NIELS BUNDSGAARD, CHEF FOR FORSVARETS PERSONELTJENESTE.

I SIDSTE ØJEBLIK / NYHEDER FRA IND OG UDLAND

Iver Huitfeldt hjem

PIRATER: Iver Huitfeldt er på vej hjem og forventes at være i Danmark den 23. maj. Fregatten har siden oktober 2012 været indsat i NATOs anti-piraterioperation, Operation Ocean Shield. Danmarks bidrag til Ocean Shield slutter dog ikke her. Foreløbig er det besluttet at sende et overvågningsfly i cirka to måneder fra september til oktober i både 2013 og 2014, og et flådefartøj af Iver Huitfeldt eller Absalon-klassen fra oktober 2013 og cirka tre måneder frem samt fra juli 2014 og cirka seks måneder frem. ■

DACCIS-sagen

RETSSAG: Saab AB har betalt 272.524.461 kroner tilbage til forsvaret. Det sker efter, at Højesteret har afsagt dom til fordel for forsvaret i sagen mellem SaaB AB og Forsvarets Materieltjeneste om føringssystemet DACCIS. FMT ophævede aftalen, fordi forsvaret fandt, at systemet ikke levede op til kravene i kontrakten mellem SaaB AB, Sverige, og FMT. ■

Helmig i Helmand

AFGHANISTAN: Thomas Helmig har været på besøg hos soldaterne i Helmand. Den århusianske sanger underholdt soldaterne, men fik også selv en kæmpe oplevelse. -Jeg ville dalyve, hvis jeg ikke sagde, at det var samtlige drengedrømme, der gik i opfyldelse på en gang, sagde Thomas Helmig efter en flyvetur med Osprey MV-22 fly. I dagene inden fik han også prøvet flere andre militære fly- og køretøjer på ture mellem de forskellige lejre i Helmandprovinsen. Thomas Helmig holdt koncerter for soldaterne, men greb også gerne guitaren og gav et nummer, når han var rundt i lejren for at tale med de danske soldater. ■

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

”
Det er vigtigt for mig, at den russiske forsvarschef ved, at han til enhver tid kan ringe til mig og kender mig fra tidligere.

General Knud Bartels
formand for NATOs Militærkomité**Sommeren kommer**

SKOLESKIBE Hver vinter er søværnets sejlskibe Svanen og Thyra på værft i Hvide Sande. Men i begyndelsen af maj markerede de sommerens komme, da de gik igennem slusen i den vestjyske havn og begyndte på sommerens togt. Skibene er skoleskibe for de kommende kadetter, der skal manøvrere skibene først op langs Vesterhavets kyst til Thyborøn. ■

Mere Afrika

AFRIKA Kapacitetsopbygning i Afrika kommer til at fylde mere i fremtiden, når Danmark mindsker de militære bidrag i Afghanistan. Et besøg til de danske FN-bidrag i Sydsudan og Liberia gav chefen for Forsvarsstaben, generalløjtnant Bjørn Bisserup, større indsigt i nuværende og fremtidige opgaver. For de 14 udsendte til UNMISS i Juba, Sydsudan og fem udsendte til UNMIL i Monrovia, Liberia var besøget en kærkommen lejlighed til at forklare opgaverne. I Nairobi, Kenya besøgte Bjørn Bisserup EASF, East African Standby Force og træningscentre, der vil blive anbefalet støttet af Freds- og Stabiliseringsfonden. Næste nummer af Forsvarsavisen vil fortælle nærmere om de danske missioner i Afrika. ■

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK
.....**Rejser uden chauffør**

TRANSPORT: Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste ændrer fra 1. juni reglerne for kørsel med chauffør ved tjensterejser. Fra 1. juni skal man selv arrangere kørsel i Storkøbenhavn. På hverdage mellem kl. 7-17 vil der være kørselsstøtte til forsvarsets ansatte i lønramme 39 eller derover, der er tjenstgørende i Storkøbenhavn. Uden for dette tidsrum henvises der til et civiltaxaselskab. Ændringen sker, da nogle prioriterede kørselsopgaver fortsat skal udføres uden for normal arbejdstid. ■

Prins Joachim i Kosovo

KOSOVO: Den 7. maj 2013 besøgte H.K.H. Prins Joachim hjemmevernets bevogtningsdeling i Kosovo, hvor han blandt andet overrakte NATOs Missionsmedalje til de frivillige hjemmeverns soldater. Bevogtningsdelingen er uddannet af hjemmevernet og udsendt af Hærens Operative Kommando til det område, hvor danske enheder har været udstationeret siden konflikten begyndelse i sommeren 1999. ■

Hjem fra Tyrkiet

TYRKIET: De ti danske kommunikationsspecialister, der i januar blev sendt til Tyrkiet for at assistere de øvrige NATO-udsendte tropper med overvågning af området, er netop vendt tilbage til Danmark. Soldaterne kommer fra DCM-kompagniet (Deployable Communications and Information System Module) i Haderslev. De har spillet en vigtig rolle i NATOs mulighed for at overvåge al aktivitet omkring grænsen til det krigshærgede naboland, Syrien, så man derudfra kunne vurdere hvor – og hvorvidt – man skulle rykke ind. ■

Overlev i ørken

ØVELSE: Flyvevåbnet har trænet overlevelse i ørken i den amerikanske øvelse Angel Thunder. Øvelsesområdet, der strækker sig fra det vestlige Californien til midten af New Mexico, er meget lig Afghanistan og har et tilsvarende klima. Der lever masser af klapperslanger, skorpioner og firben samt planter, som er giftige. Også kaktusser kan gøre en del skade, specielt hvis en helikopter hvirvler alle de små nåle op. Efter flyvevåbnet har været aktivt i Afghanistan og Libyen, har et kursus i, hvordan man overlever i en ørken, stået højt på ønskelisten. ■

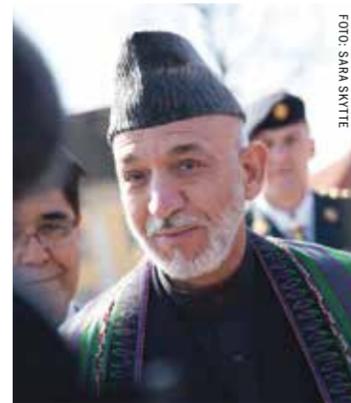

FOTO: SARA SKYTTÉ

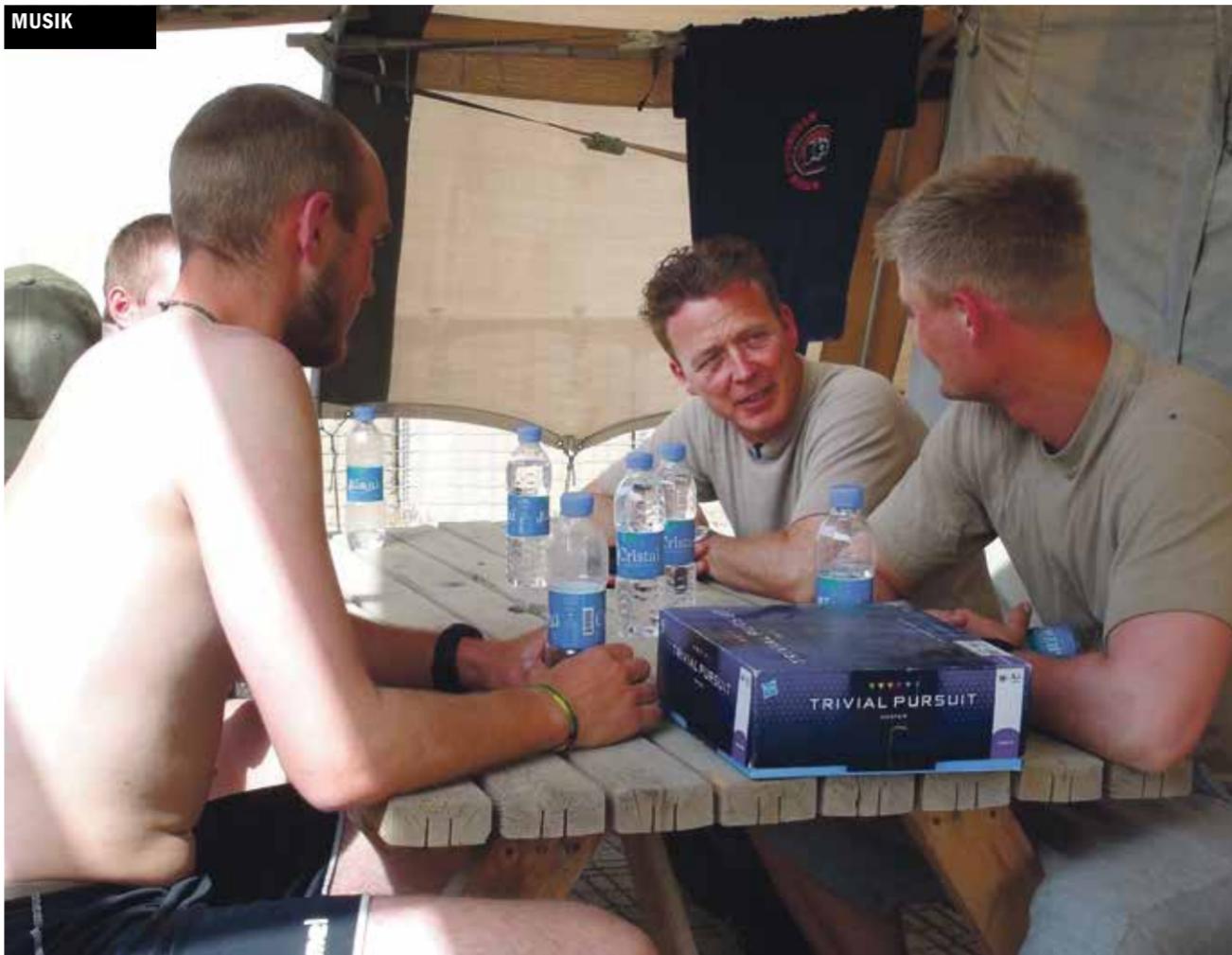
Karzai på besøg

Den afghanske præsident, Hamid Karzai, har været på officielt besøg i Danmark. Han indledte besøget på Kastellet i København. Her blev den afghanske præsident sammen med udenrigsminister Villy Søvndal, forsvarsminister Nick Hækkerup og forsvarschef general Peter Bartram modtaget af et æreskompagni fra den Kongelige Livgarde ved Monumentet over Danmarks Internationale Indsats Siden 1948.

SCAN OG SE VIDEOEN

MUSIK

Helmig spiller for soldaterne

Thomas Helmig besøgte de danske soldater i Afghanistan. En uforglemmelig oplevelse ikke kun for soldaterne, men også for musikeren. Foto: Carsten Sandberg

SCAN OG SE VIDEOEN

JAGTEN PÅ DEN RETTE

SCAN OG SE VIDEOEN

Forsvarets Materieltjeneste er ved at anskaffe nye pansrede mandskabsvogne. Det er en af de største anskaffelser til hæren i årtier.

AF FLEMMING DIEHL / FMT

MATERIEL

Det er et par år siden, at forsvarret sidst anskaffede nye mandskabsvogne i et så stort antal, men nu har man efterhånden fået presset alt ud af de nuværende M113, og derfor skal der nye til.

M113 blev indført i forsvarret helt tilbage i 1960'erne, og de er senest blevet opgraderet med blandt andet ekstra sikring og pansring. Men intet køretøj kan holde evigt, og det kan heller ikke holde til, at man smider flere og flere kilo på det. På et tidspunkt er grænsen nået, og derfor er forsvarret nu midt i et udbud, som omhandler indkøb af flere hundrede nye pansrede

mandskabsvogne. Hvor mange forsvarret præcist vil købe, er endnu ikke afklaret, men det bliver et sted mellem 206 og 450 styk.

Otte leverandører viste interesse i begyndelsen, men forsvarret valgte nogle fra, og nu er der fem kandidater, der dystes om at levere det nye køretøj, som skal skaffe soldaterne sikkert fra A til B.

Hvor meget anskaffelsen kommer til at koste, er et tal, som forsvarsavisen ikke kan komme med. Særligt når nu man ikke har lagt sig fast på et antal, hvilken kandidat man vælger, og i godt købsmandskab skal man jo heller ikke røbe over for sælgeren, hvor mange penge man egentlig har at gøre godt med. ■

Mandskabsvogne: Læs mere på side 16-17

HJEM FRA MALI

Flyvevåbnets mission i Mali er slut.

TEKST OG FOTO: LARS SKJOLDAN / FTK

MALI

Hotellet er forladt, værktøj og reserverede er pakket sammen. Gribben Ib, som har holdt til i nærheden af basen under hele opholdet, er der taget afsked med, og de vilde hunde omkring landingsbanen er nu lidt mere alene. Missionen i Mali er overstået, og den 17. maj stod flyet igen på Flyvestation Aalborg. - Det har på mange måder været en særskilt interessant mission at være af sted på. Blandt andet fordi vi har set, at noget af det, vi har planlagt og udviklet, virkelig fungerer, siger Hans Skovmose, der var chef for det sidste hold på missionen.

Konceptet, der har virket, er IOC - eller Initial Operating Capability, som kort sagt er en pakkeliste. Listen indeholder alt, der skal til for at kunne lette fra Danmark og lande næsten hvor som helst i verden og operere fra første minut. - Det betyder så også, at vi kan pakke det hele sammen og have det med i flyet hjem igen. Så når vi letter herfra, er der ikke noget tilbage, siger Hans Skovmose.

Med hjemkomsten slutter samarbejdet mellem flyvevåbnet og de franske styrker ikke. Allerede nu er Air Transport Wing i Toulouse i Frankrig for at demonstrere deres evner for de franske samarbejdespartnere. Det kan du læse mere om i næste avis. ■

LEDER

Styr på økonomien – med færre penge

Det er svært at gøre økonomi interessant. Sådan for alvor interessant. Jeg ved det, for jeg har nu i mine to år som økonomidirektør i forsvarret forsøgt at fortælle mine tre drenge, hvad det egentlig er, far laver på arbejde. Deres øjne lyser, når jeg fra Storebæltsbroen kan udpege flådens tre nye fregatter, som man i klart vejr kan se ved Flådestation Korsør. Eller når jeg kan pege op på den store redningshelikopter, der tit flyver over Roskilde, hvor vi bor, og med slet skjult stolthed fortælle, at den har jeg prøvet at flyve med. Men de får et tåget blik, når jeg taler om økonomisk styring af forsvarret, og jeg har for længst erkendt, at et regneark er et fattigt arbejdsredskab i forhold til en kampvogn.

Forsvarret har ofte fået kritik for dårlig økonomistyring. Det er derfor ikke så underligt, at den seneste omdømmemåling viste, at hverken forsvarrets medarbejdere eller offentligheden har en særlig positiv opfattelse af forsvarrets formåen, når det handler om at have styr på økonomien. Det står i grel modsætning til det ellers meget positive indtryk, der er af forsvarrets operative opgaveløsning.

Men de mange af forsvarrets medarbejdere, der på den ene eller anden måde arbejder med økonomi, kan godt begynde at ranke ryggen. For de har gennem de seneste år skabt klare forbedringer af den økonomiske styring. Forsvarret kom ud af 2012 med et overskud, og det er dermed tredje år i træk, at der er sorte tal på bundlinjen.

Forsvarret har en klar strategi på økonomiområdet. Alt hvad vi laver i økonomifunktionen skal understøtte forsvarrets kerneopgaveløsning. En forudsætning for at kunne prioritere rigtigt er, at vi ved, hvad forsvarrets opgaver koster, så vi altid hurtigt kan fordele ressourcerne derhen, hvor samfundet får mest forsvar for pengene. Vi skal også altid kunne fortælle vores omgivelser og politiske opdragsgivere, hvad vi har brugt pengene på.

Forsvarets budget udgør cirka en femtedel af statens samlede driftsbudget. Og der er ikke mange virksomheder i Kongeriget, der kan måle sig med kompleksiteten i forsvarrets produktion. Men netop derfor har vi også et særligt ansvar for, at vi har styr på økonomien. Derfor har vi også arbejdet målrettet med økonomistyringen igennem de seneste år - blandt andet med en fokuseret økonomistyringsstrategi for 2011-2013. Målet er, at forsvarret skal blive blandt de bedste i staten.

En god økonomistyring er også en forudsætning for, at vi kan løse den meget store opgave, det bliver at spare 2,7 milliarder kroner de kommende år. Det kræver en knivskarp prioritering. En dårlig eller forkert økonomistyring har direkte indvirkning på vores operative opgaver – og det skal vi for alt i verden undgå. Målet er hele tiden, at vi kan udsende relevante og professionelle bidrag i internationale operationer og løse hjemlige opgaver effektivt og professionelt.

Så der er mange grunde til, at forsvarrets økonomi er interessant – også for dem, der ikke arbejder med regneark til daglig. ■

Poul Taankvist,
økonomidirektør

Foto: Trine Axelholm

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF
FORSVARSKOMMANDOEN

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
PERNILLE HEBBSGAARD ROHDEMEIER
CHEF, KOMMUNIKATIONSAFDELINGEN, FKO

REDAKTØR
VICKIE LIND

FORSVARETS HOVEDREDAKTION, FKO
DANNESKIOLD-SAMSØES ALLÉ 1
1434 KØBENHAVN K

TELEFON +45 4567 3444
MAIL: HOVEDREDAKTIONEN@MIL.DK

OPLAG 29.700
TRYKKERI: ROSENDAHLS - SCHULTZ
FORSIDEFOTO: PETER NØRBY
COPYRIGHT FORSVARET 2013
REDAKTION AFSLUTTET 15. MAJ

TEMA OVERSIGT

General for
generalerne
SIDE 4

Familien med ud
SIDE 5

NATOs flyvende
øjne
SIDE 6

Udstationering -
et svært valg
SIDE 6

Én for alle -
alle for én
SIDE 7

Work hard -
play hard
SIDE 12

Nye tricks og
gammel viden
SIDE 13

Danmark sidder
tungt på NATOs
top
SIDE 14

”

**Man skal
ikke prøve
at spille en
rolle. Man
skal være
den, man er.**

general Knud Bartels,
formand, NATOs militærkomité

General Knud Bartels i samtale med stedfortrædende formand for Militærkomitéen, amerikaneren Walter Gaskin. Foto: www.nato.int

GENERAL FOR GENERALERNE

I begyndelsen af 2012 tiltrådte general Knud Bartels som formand for NATOs Militærkomité. Et job med lange arbejdsdage og stor indflydelse.

AF THOMAS JERICHOW / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

BRUXELLES Det gav genlyd mange steder, da Danmark for små to siden blev tilbudt den højeste militære stilling i NATO; stillingen som formand for NATOs Militærkomité. Det er første gang, at Danmark har posten, og det var tydeligvis en tak for et årti, hvor Danmark har været synligt aktiv og succesfuld i mange af de vigtigste internationale missioner. Tidligere forsvarschef general Knud Bartels var ikke i tvivl om at sige ja tak.

- Først og fremmest var det en flot anerkendelse, at en dansk forsvarschef fik tilbudt at blive chef for Militærkomitéen. En anerkendelse af vores arbejde i missionerne de seneste ti år. Samtidig er det faktisk meget relevant med en chef fra et mindre land. Man bør ikke glemme, at 17 af NATOs 28 lande har befolkninger på mindre end 15 millioner mennesker. De små lande har både en masse at bidrage med, men også særlige udfordringer i NATO. Derfor fandt jeg det relevant at tage jobbet, siger general Knud Bartels fra sit kontor i NATOs store hovedkvarter i

det østlige Brussels. Her arbejder mere end 1000 medarbejdere fra de 28 NATOlande.

Øverste militære rådgiver
Som formand er Knud Bartels NATOs øverste militære rådgiver. Han skal til enhver tid kunne deltage konstruktivt, når de vigtigste beslutninger skal tages. Derfor bruger han meget tid på at følge med i alle NATOs operationer. Fra Afghanistan og antipirateri-operationen ud for Østafrikas kyst til Operation Active Endeavor i Middelhavet og KFOR i Kosovo.
- Derudover er der alle de store politiske og organisatoriske ændringer, NATO står overfor. Som chef for Militærkomitéen er jeg jo generalsekretærens militære rådgiver og samtidig repræsentant for alle de 28 forsvarschefer. Det er mig og min stab, som skal sikre, at deres synspunkter og holdninger kommer frem i tide, men ikke som 28 synspunkter.

En stor rolle

Knud Bartels holder også kontakt til de mange landes ambassadører og til NATOs to militære topchefer for styrkerne i Europa, SACEUR - Den øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa - og SACT, chefen for NATOs transformationsstab i USA.
- Qua min stilling er jeg en slags facilitator og skal skabe kompromisser - ikke befale noget til nogen, men det er da klart, at formanden for militærkomitéen spiller en stor rolle. Det er mig og min stab, som leder møder og i samarbejde med nationerne sætter dagsordenen, når militærkomitéen mødes. Det giver naturligvis en del indflydelse.

Generalens måske vigtigste opgave er at rådgive NATOs ministerråd på det militære område. Samtidig skal han være med til

at forberede NATO på de fremtidige udfordringer, mens erfaringer fra blandt andet Afghanistan skal fastholdes.

- Det betyder meget for mig at spille en konstruktiv rolle i transformationen. Samtidig er jeg meget bevisst om, at vi repræsenterer de mange almindelige soldater, som bliver sendt ud for at løse NATOs opgaver. De skal stole på, at vi arbejder på, at de blev indsat under optimale betingelser.

Farvel Afghanistan

Den 1. januar 2015 afslutter NATO operationen i Afghanistan, som organisationen har gennemført som ansvarlig for den største koalition i historien.
- Det NATO, vi har i dag, er et fleksibelt NATO, der skal kunne tilpasse sig. Opgaverne er helt forskellige i forhold til tiden og behovene under den kolde krig. I dag har alle konflikter jo et betydeligt bredere spektrum end de rent militære operationer. Hvordan de skal integreres er en politisk beslutning, men vi skal huske, at NATO har løst de rent militære opgaver i Afghanistan glimrende.

Ud til soldaterne

I sit daglige virke mødes Knud Bartels med sin multinationale stab, hvor han kan få de oplysninger, han har brug for. Til gengæld er der mange tusinde kilometer mellem ham og soldaterne i Afghanistan og Det Indiske Ocean.
- Jeg er jo her i Brussel og langt fra de spidse ender, men jeg prioriterer med jævne mellemrum at rejse til for eksempel Afghanistan og møde både chefer og nogle af enhederne. Det er vigtigt for mig at have en forståelse for, hvad der sker på alle niveauer.

De politiske og militære interesser er ikke altid sammenfaldende, og det er Knud Bartels arbejde

at skabe klarhed over, hvor modsætninger er og skabe løsninger, der tilfredsstiller de politiske hensigter, samtidig med at det sker på en militært optimal måde. Han oplever dog ikke at blive manipuleret fra politisk hold.

- Politikere og ambassadører spiller rent ud, men de kommer naturligvis med deres nationale agendaer. Når ministerrådet skal have rådgivning, er det jo ikke bare mig. Også NATOs to kommandochef SACEUR og SACT samt alle forsvarscheferne har synspunkter. Jeg har ikke kommandoret over dem. Min rolle er at samle det hele og facilitere den endelige løsning.

Menneskelige relationer

En forsvarschef i Danmark har formel autoritet og ansvar. Det har formanden for Militærkomitéen ikke. Han virker gennem sin personlighed og sine kontakter, og det er afgørende at have gode relationer til de mange samarbejdspartnere.

- Der er nogle, som man helt naturligt er på fornavn med og andre, som foretrækker den mere formelle form. De menneskelige relationer er naturligvis afgørende også udenfor NATO alliancen. For eksempel er det vigtigt for mig, at den russiske forsvarschef ved, at han til enhver tid kan ringe til mig og kender mig fra tidligere.

Til efteråret har Knud Bartels siddet på posten i to år, og på trods af arbejdsdage mellem 12 og 16 timer, synes han, at det har været det hele værd.

- Jeg har den opfattelse, at jeg har bidraget til udviklingen af NATO og til at give vores indsatte styrker optimale betingelser. Det er jeg tilfreds med.

Og på spørgsmålet om Bartels har ændret sin ledelsesstil efter han er blevet formand for militærkomitéen...er svaret: "Nej" ■

Familien med ud

Da general Bartels fik jobbet som formand for NATOs Militærkomité var det ikke kun generalen, der hev teltpælene op. Med ham til Bruxelles fulgte en stab af danske officerer. En af dem er den 38 årige kaptajn Thomas Falk Damkjær, der valgte at flytte hele familien fra Malmø til Brussels under udstationeringen.

AF THOMAS JERICHOW / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

FAMILIELIV

Huset kunne være et mellemstort parcelhus ethvert sted i Danmark. Indretningen er umiskendeligt nordisk, og der er rugbrød i brødkassen, men adressen er Waterloo i Belgien. Her bor kaptajn Thomas Falk Damkjær og hans familie.

Han er udstationeret ved NATOs hovedkvarter i Brussels og arbejder hver dag i formanden for NATOs Militærkomité, General Knud Bartels, stab. Jobbet tog Thomas Falk Damkjær med kort varsel, og fru Lise tøvede heller ikke længe, da tilbuddet om et par år i udlandet kom.

- Min udstikker ringede klokken 10 om formiddagen og spurgte, om jeg ville tage til Bruxelles som del af general Bartels stab. Han ville gerne have et svar på, om jeg ville være med i en pulje til det inden klokken 12, fortæller Thomas Damkjær.

- Der kom jo gang i mobilen, men Lise krævede ikke den store overtalelse. Hun var med på den med det samme. På en eller anden måde var det os ikke så fjernt. Dels boede vi i Sverige og var vant til at være i et relativt internationalt miljø. Samtidig havde vi tidligere været udsendt med Lises arbejde. Den gang boede vi i Ghana, hvor Lise arbejdede or Mærsk, fortsætter Thomas.

Stor omvæltning

Han bruger dagen i NATOs store hovedkvarter lige udenfor det centrale Brussels. Her arbejder mere end tusinde mennesker fra NATOs 28 medlemslande, og jobbet i formanden for Militærkomitéens stab er ikke blandt de mest afslappede.

- Da vi danskere ankom hernede i hovedkvarteret, var det direkte på. Der var rigtig mange ting, vi skulle have på plads, og alle i staben tog fra over en bred kam, fortæller Thomas Damkjær.

Han var i Bruxelles i seks måneder, inden familien ankom. Det gav både fordele og ulemper. I fritiden kunne han køre lidt rundt i Bruxelles og finde ud af, hvor familien gerne ville bo. Til gengæld var især sønnen Silas på ni ked af, at far skulle af sted hver søndag. Også Thomas oplevede den nye arbejdssituation som krævende.

- Arbejdsmæssigt var det en stor omvælt-

ning. Jeg kommer jo fra et operativt miljø og blev kastet direkte ud i en stejl læringskurve i stabsarbejde. Den store forskel var, at man ikke selv kunne tage beslutninger i samme grad, som jeg var vant til som KC. Her er man en del af en stor maskine, der kører, og den enkelte kører med, fortæller Thomas.

Fra karrierekvinde til husmor

Efter seks måneder, hvor Thomas havde pendlet hver weekend, flyttede familien ned. Huset i Malmø var udlejet, og et nyt hus stod og ventede på dem i Waterloo syd for Bruxelles.

De udstationerede får hjælp til at finde et sted at bo fra den danske repræsentation ved NATO. Det sker ved, at den udstationerede familie giver mægleren en økonomisk ramme og et par områder, de synes om, og så kommer mægleren med tilbud til familien. Thomas og Lise valgte huset i Waterloo, fordi det ligger tæt på den svenske skole. Dermed kunne børnene flytte direkte fra en svensk skole ved Malmø til et svensk miljø i Bruxelles.

Rollen som udsendt hustru eller husbond er ikke altid uproblematisk. De fleste danskere er vant til at gå på arbejde, og der er altid en fare for at føle sig isoleret den første tid i et fremmed land. For en karrierekvinde som Lise kunne dagene blive lidt lange i forstaden, men Lise har grebet muligheden for at være sammen med børnene og engagerer sig i området.

- Jeg fik indledende et års orlov, men tror, jeg forlænger den. Ret hurtigt engagerede jeg mig i børnenes nye skole, hvor jeg er formand for forældreorganisationen og sidder i skolens bestyrelse. Det har også været en god mulighed for at lære fransk, fortæller Lise, der trives med at have lidt mere tid i hverdagen og ikke mindst med mere tid sammen med børnene Maja på seks og Silas på ni år.

Familien Damkjær er udstationeret, indtil general Bartels tid som Formand for NATO's Militærkomité slutter. Til den tid håber Thomas Falk Damkjær, at han kan søge VUT. Han har ikke sat sig et konkret mål, næste gang han skal have job, men har altid følt, at han fik noget ud af de jobs, forsvaret tilbød ham.

- Jeg tager dagene, som de kommer. Turen her til Bruxelles er en oplevelse, og det er jeg sikker på, at mit næste job også bliver, siger Thomas Damkjær. ■

Familien Damkjær i Disneyland Paris, som de besøger af og til, når nu de bor så tæt på. Foto: privat

Frem til afslutningen på den kolde krig i 1989 var NATO udelukkende fokuseret på truslen fra Sovjetunionen og Warszawapagten. I 1995 iværksatte NATO sin første internationale styrke IFORstyrken i Bosnien.

Terrorangrebet på tårnene i New York den 11. september ændrede igen NATOs opgaver. Den grundlæggende artikel 5 (musketereden) blev aktiveret, og alle NATO-lande sluttede derfor op bag USA.

I 2010 vedtog NATO et nyt strategisk koncept på topmødet i Lissabon. Konceptet omhandler blandt andet mere samarbejde, besparelser og ny trusler mod NATOlandene.

NATO har lige nu missioner i Afghanistan (ISAF), Kosovo (KFOR), Middelhavet (Operation Active Endeavour) og piratmissionen ud for Afrikas horn (Operation Ocean Shield).

NATOS FLYVENDE ØJNE

Hele 17 lande arbejder sammen om at drive NATO's overvågningsfly, AWACS, der støtter meget forskelligt – fra VM i fodbold til krigen i Afghanistan.

Selvom de 17 fly har 30 år bag sig, er de langt fra færdige. Grundig vedligeholdelse og opdateringer gør, at man regner med, at de holder 30 år endnu.
Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

AF KIM KRASULD / FTK

AWACS

Hvis man skulle komme med et bud på det område i verden med flest klager på grund af flystøj, ville Geilenkirchen Air Base være et godt et af slagsen. Et rigtigt godt et endda. Selvom der kun er omkring 20 fly tilknyttet basen, er de 17 af dem nemlig de såkaldte AWACS overvågningsfly. Og de larmer. Meget.

Flyene kan overvåge og kontrollere et område under flyet i en radius på op til 520 kilometer fuldstændig som et jordbaseret radarsystem. Flyets store fordel er, at dets radar "kigger" nedad, så for eksempel Afghanistans bjergrige områder bliver dækket bedre.

AWACS-enheten, der i daglig tale kaldes E-3A, har omkring 2100 soldater tilknyttet,

hvoraf 18 er danskere. E-3A's store opgave lige nu er i det nordlige Afghanistan med base på Camp Marmal ved Mazar-e Sharif.

Post kold krig

Da NATO oprettede enheden i slutningen af 1970'erne, var fjendebilledet et andet. Hvis krigen mellem NATO og Sovjetunionen brød ud, ville radarer og kontrolcentre være oplagte mål. Hvis de blev bombet, ville AWACS flyene være eneste måde, man kunne spotte flyvende fjender og styre luftkampe på.

Sovjetunionen som hovedfjende er væk, men det betyder jo ikke, at verden er blevet et mere fredeligt sted. De regionale konflikter er alle vegne. Der er et behov for, at NATO som instrument kan gå ind, siger oberstløjtnant Mikael Nielsen. Han er ÆDO, ældste danske officer, og han fungerer som de

18 udstationerede danskeres chef.

- Det sikkerhedspolitiske er blevet redefineret, hvor man nu går mere ind og forsvarer sine strategiske interesser. Før var det jo angreb på NATO-lande, der skulle forsvares, siger Mikael Nielsen.

En anden opgave, der typisk havner hos E-3A, er store arrangementer rundt om i Europa. Da Hollands nye konge blev indsat den 30. april, var der AWACS i luften som ekstra sikkerhed.

- Det er ikke en opgave, vi som sådan er sat i verden for at løse. Men når vi nu har kapaciteten og skal i luften, kan man lige så godt udnytte det, siger Mikael Nielsen.

AWACS har også overvåget lufrummet til blandt andet verdensmesterskaberne i fodbold i Tyskland 2006 og klimakonferencen i København 2009. ■

FAKTA

AWACS, AIRBORNE EARLY WARNING & CONTROL SYSTEM

De 17 Boeing E-3A AWACS er en videreudvikling af typen Boeing 707. Når et AWACS flyver i den normale højde på 30.000 fod, kan den dække et område på 312.000 km² – det svarer til hele Polen.

Hovedbasen ligger ved Geilenkirchen i Tyskland ved den hollandske grænse. Der er fire såkaldte fremskudte baser, som ligger i Grækenland, Italien, Tyrkiet og Norge. AWACS deltog i Libyenmissionen og har siden 2011 haft fly over Afghanistan.

UDSTATIONERING - ET SVÆRT VALG

Fire år i Geilenkirchen udvikler fagligheden, men skaber samtidig udfordringer for familielivet.

AF KIM KRASULD / FTK

GEILENKIRCHEN

- En af grundene til at søge herved var for at få lidt mere ro på familien. Vi havde begge karrierebetonede job, og vores børn var dem, der blev afleveret først i institutionen om morgenen og hentet sidst om aftenen. Så vi så udstationeringen som en mulighed for at give os alle en oplevelse, hvor min kone samtidig kunne få mere tid sammen med børnene, fortæller den danske pilot og major Søren Bonfils.

Han og familien kom til Geilenkirchen i 2010. De skulle efter planen hjem igen i 2014, men Søren Bonfils står nu i spidsen for et opgraderingsprojekt af flyenes cockpits,

så udstationeringen er forlænget til 2016.

- En af de ting, vi har beklumret os om, er selvfølgelig den danske grammatik og sproget. Jeg kommer hjem med børn, der er 13 og 11 år, og hvordan kommer de til at indgå i det danske system, når vi kommer hjem?, spørger han retorisk.

Kører 6.000 kilometer om måneden

Søren Christensen er ligeledes major, men i modsætning til Bonfils er han af sted alene. Hans kone er i gang med videreuddannelse, så familien er blevet tilbage i Karup.

- Jeg er hjemme cirka hver anden weekend. Så kører jeg de der små 840 kilometer, og det er blevet til omkring 36.000 fra oktober til marts. Men det er for at holde forbindelsen hjem til, siger Søren Christensen.

- Skype er jo suveræn fedt. Når jeg går og laver aftensmad, så sidder de for eksempel og spiser derhjemme og så har vi bare computeren tændt og går og snakker. Jeg hjælper også børnene med lektierne på den måde. Det fungerer langt bedre, end jeg regnede med, siger Søren Christensen.

En afvejning

Oberstløjtnant Knud Holmsgaard har været udstationeret flere gange. Han har været tre år på Færøerne, to år i Grønland og nu er han for anden gang udstationeret i Geilenkirchen. Han synes, det er spændende og har selv opsøgt mulighederne, men det har også haft en konsekvens.

- Vi er blevet lidt rodløse. Vi har ikke det samme netværk i Danmark, som hvis vi

altid havde boet det samme sted. Det er dog et lille minus, der er op imod mange plusser, siger Knud Holmsgaard.

Det er en holdning, der er generel for mange af soldaterne. Chefen for danskerne, oberstløjtnant Mikael Nielsen, fortæller, at folk skal tænke sig godt om inden en udstationering.

- Man skal ikke gøre det for pengenes skyld. Man får selvfølgelig nogle fordele som udstationeret, men hvis det er et af de tungeste argumenter, så tror jeg, at man får det hårdt, siger han og tilføjer, at man skal gøre det for at udvikle og udfordre sig selv fagligt.

Danskerne er normalt udstationeret i fire år. Det tager cirka seks timer at køre til den danske grænse fra Geilenkirchen. ■

Én for alle - alle for én

Generalsekretær Anders Fogh Rasmussen giver sit bud på fremtiden for NATO.

AF THOMAS JERICHOW / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

INTERVIEW

De opgaver, der omtales som NATOs fremtid ser mere og mere mudrede og mindre militære ud. På hvilke centrale områder vil det ændre NATO i de kommende år?

- At der sker en udvikling i den sikkerhedspolitiske kontekst, som alliancen agerer i, er ikke noget nyt. En af alliancens største styrker er netop, at den igennem mere end 60 år løbende har tilpasset sig denne udvikling hurtigt og effektivt. Man skal huske på, at NATO er en politisk-militær sikkerhedsorganisation, der skal varetage de allieredes fælles sikkerhedsinteresser. Under den kolde krig var der en tydelig trussel mod øst. I dag er truslerne anderledes, men bestemt ikke mindre farlige for os. Truslerne kan komme fra hvor som helst. Terror, pirateri eller cyberangreb fra små grupper eller ligefrem lande, der med begrænsede ressourcer og primitive våben kan ramme os hårdt.

Der tales meget om det nye NATO med helt nye fokusområder. Er der penge til at udvikle nye produkter, hvis medlemslandene ikke bidrager mere, end de gør i dag?

- Der er ikke råd til at lade være. Som politiker ved jeg godt, at det er umuligt at undtage forsvarsministeren, når alle andre må holde for i genopretningen af de allieredes økonomier. Men der er altså en nedre grænse for, hvor meget vi kan skære, før vi ikke længere kan forsvare vores interesser. Derfor er det min ambition, at vi i år stopper nedskæringerne, og at vi bliver enige om at bygge forsvarsbudgetterne op igen, når økonomierne retter sig. I mellemtiden er der kun et svar, og det er øget samarbejde om indkøb, træning, vedligeholdelse, uddannelse og linende.

Vi kan spare mange penge ved at samarbejde og specialisere os mere.

Kan man forestille sig at NATO får en civil politidel til at håndtere den slags opgaver i fremtiden?

- Nej, den slags opgaver er EU og andre internationale organisationer meget bedre placeret til at løse.

NATO er allerede præget af mange forskellige interesser og prioriteringer. Den udvikling ser ud til at fortsætte. Kan NATO overleve som troværdig organisation uden en klar fælles fortælling?

- Jeg synes, at NATO har en meget klar fælles fortælling. Og det nye strategiske koncept, som alliancen vedtog i forbindelse med Lissabon-topmødet i november 2010, understreger en helt klar fælles forståelse af alliancens "raison d'être".

Forskellene i NATO-landenes politiske mål og kulturer er blevet mere markante de seneste 15 år. Med smart-defence taler NATO om at centralisere samarbejdet mere. Hvordan skal de mange politiske hensyn håndteres i den udvikling?

- NATOs styrke – og udfordring – er vores krav om enstemmighed – at alle beslutninger træffes ved konsensus. Nogle vil måske mene, at det giver en langsom og beslutningsproces, men styrken er, at når vi så har opnået enighed, er det en beslutning, alle 28 allierede bakker op om. Det princip er helt afgørende, når det drejer sig om overordnede politiske beslutninger, som at iværksætte en operation eller definition af alliancens militære ambitionsniveau. I øvrigt er jeg ikke enig i, at NATO-landene har bevæget sig væk fra hinanden. Faktisk har vi aldrig haft så travlt med så mange, fælles operationer som i de senere år.

Det viser netop, at vores værdi- og interessefællesskab er stærkt.

NATO ser ud til at stå overfor en periode uden markante operationer som Afghanistan eller Balkan. Samtidig bliver opgaveporteføljen mere og mere broget fra kriminalitet og energiproblestillinger til cybertrusler. Kan et lille land med udsat beliggenhed regne med, at NATO militært og politisk kan levere fundamental sikkerhed – også i fremtiden?

- Ja. NATOs kerneopgave vil altid være det kollektive forsvar af de allieredes territorier og befolkninger. Før operationerne på Balkan og i Afghanistan var der heller ingen NATO-operationer. Der var fokus på beredskab overfor truslen i øst. Siden er trusselsbilledet blevet ganske anderledes ja, men det kræver et lige så effektivt beredskab, og endnu mere højteknologisk materiel og veluddannet personel. Med eller uden store operationer som Afghanistan, er der rigeligt at se til for NATO, og vi går ikke og leder efter militære operationer, vi kan kaste os ud i.

Mener du, at det vil være godt for NATO at få flere medlemslande og blive større, end organisationen er i dag?

- Ja bestemt. Vi har stadig nogle udeståender, før vi kan påstå, at vi har et samlet, frit og fredeligt Europa. På sigt mener jeg, at hele Europa – inklusiv det Vestlige Balkan – bør integreres i vores Euro-atlantiske sikkerhedsstrukturer. Vi har allerede set, hvordan optagelsen af nye lande i Central- og Østeuropa i NATO og EU har sikret et mere stabilt og fredeligt Europa, med blomstrende samhandel og økonomisk vækst. Til gavn for os alle.

Med et USA, der bliver mere stillehavsorienteret og et svagt Europa, kan USA så

fortsætte med at være en markant leder og dynamo i NATO?

- USA er og har altid været helt afgørende for NATO og sikkerheden i Europa. Jeg mener faktisk, at det er positivt, at USA, og i øvrigt også Canada, opgraderer deres interesser i Stillehavsregionen. Sikkerhed og stabilitet i det område er også i vores interesse, blandt andet på grund af samhandel og energiforsyning. Derfor skal vi ikke i NATO-kredsen rynke på næsen af den amerikanske orientering mod Stillehavsregionen. Vi skal derimod diskutere, hvordan NATO kan engagere sig mest hensigtsmæssigt i området.

Hvordan ser du NATOs samarbejde med store regionale aktører som for eksempel BRIK-landene (red: Kina, Indien, Brasilien, Rusland) i fremtiden?

- Det er et område, jeg gerne ser udviklet. Dels fordi alle BRIK-landene hver især vokser i økonomisk styrke, dels fordi de vokser i militær magt. Lad mig understrege, at jeg ikke ser en trussel fra BRIK-landene. Men jeg kan konstatere en udvikling i magtbalancen. Jeg ser gerne, at vi udvikler samarbejdet med Indien, Kina og Brasilien yderligere. Rusland har vi allerede et væsentligt samarbejde med. Om blandt andet Afghanistan, terrorbekæmpelse, narkotikabekæmpelse, trafficking, øvelser og så videre.

Dansk forsvar står i en periode med store ændringer og omstruktureringer. Hvilke nye kapaciteter ser du gerne, at dansk forsvar kan levere til NATO om 5 år?

- Jeg ser gerne, at Danmark – ligesom alle andre allierede – leverer veltrænede og veludrustede militære enheder og støttekapaciteter, der kan deployeres derhen, hvor alliancens sikkerhedsinteresser varetages bedst – uanset hvor og hvornår. ■

ET NUMMER TIL HJÆLP

Forsvaret har fået et fælles telefonnummer, som du kan ringe til, hvis du skal have rådgivning. Linjen er en service til dig, og den kan oplyse dig om, hvor du kan henvende dig, hvis du er i tvivl om, hvilken ordning eller kontaktilinje, du skal henvende dig til med dit problem.

Hvis du ringer på 25404040, kan du få svar på spørgsmål, som "jeg vil gerne tale med en socialrådgiver. Hvor skal

jeg henvende mig?", eller "jeg har fået en arbejdsskade. Hvem skal jeg ringe til?" eller "jeg synes, der er sket noget uregelmæssigt - hvordan håndterer jeg den situation?", eller "er det muligt at være anonym?".

Du kan altid henvende dig direkte til Forsvarets Medarbejderlinje, som er åben alle hverdage for telefonisk henvendelse mellem 9-15. Og nummeret er som sagt 2540 4040.

Forsvarets medarbejderlinje **2540 4040**

BEDRE STYR PÅ ØKONOMIEN

Forsvarets civile økonomidirektør Poul Taankvist har sin daglige gang i Forsvarskommandoen på Holmen i København. Foto: Trine Axelholm

Flere års arbejde med at få bedre styr på økonomien i forsvaret har båret frugt. Det viser Årsrapport 2012. Forsvaret kom ud af 2012 med et forventet overskud på cirka 150 millioner kroner, samtidig med at de operative opgaver blev løst tilfredsstillende.

AF ANDERS FRIDBERG / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

ÅRSRAPPORT Forsvaret kom ud af 2012 med et overskud på cirka 150 millioner kroner. Det viser Årsrapport 2012, som Forsvarskommandoen udsendte i midten af april. Som en del af den nye aftale på forsvarsområdet for 2013-2017 har politikerne nemlig besluttet, at noget af forsvarets overskud og opsparring skal gå tilbage til statskassen for at være med til at dække det store underskud, der har været i statens samlede husholdningsbudget sidste år. Derfor har forsvaret afleveret cirka 1 milliard kroner tilbage til statskassen.

Overskuddet på de cirka 150 millioner kroner ud af et budget på cirka 21 milliarder kroner var forventet, og det viser, at forsvaret efter en årrække, hvor økonomistyringen har været udsat for hård kritik fra Rigsrevisionen, har fået bedre styr på økonomien.

- Vi har arbejdet hårdt og målrettet på at

forbedre økonomistyringen og ikke mindst at skabe større gennemsigtighed i forsvarets økonomi. Forsvaret udgør omkring 20 procent af det statslige driftsbudget, og vi har en forpligtelse til at være ambitiøse. Vi skal kunne fortælle befolkningen og politikerne, hvad vi bruger penge på, og hvad det koster at løse vores opgaver. Vi er ikke i mål endnu, men det går den rigtige vej, fastslår Poul Taankvist, der er økonomidirektør i forsvaret.

Bedre beregning

Blandt de ting forsvaret fortsat skal arbejde med er videreudvikling af de modeller, der bruges til budget- og planlægning. Det skal gøre forsvaret bedre til at beregne de økonomiske konsekvenser, når der sker ændringer i opgaveløsningen og rammerne for den - for eksempel når politikerne beslutter at udsende militære bidrag i internationale operationer eller beslutter at

reducere forsvarets bevilling på finansloven.

Årsrapporten handler ikke kun om forsvarets økonomiske resultater, men også om løsningen af nationale og internationale opgaver, samt en lang række andre mål om alt fra ekstraordinær opfyldning af forsvarets lagre af ammunition og reservedele til nedbringelse af sygefraværet.

Betydelig operativ effekt

Forsvaret skulle i 2012 opfylde i alt 91 forskellige resultatkrav. Resultatkravene er fælles mål aftalt mellem Forsvarsministeriet og forsvaret. Af de 91 resultatkrav i 2012 blev de 83 opfyldt, fem blev delvist opfyldt, mens tre krav ikke blev opfyldt. De tre krav handler om, at der blev iværksat færre materielanskaffelsesprojekter end planlagt. Om flybaseret overvågning ved Grønland, hvor et antal planlagte flyvninger blev aflyst. Og endelig at forsvaret ikke har kunnet opfylde et krav om, at andelen af

medarbejdere i forsvaret med anden etnisk baggrund skulle hæves til 1,2 procent. Resultatet blev 1 procent.

Det faglige resultatet viser, at forsvaret også i 2012 leverede betydelig operativ effekt både herhjemme og i udlandet, herunder støtte til indsatsen mod pirateri, en styrkelse af kapaciteten hos de afghanske sikkerhedsstyrker, luftrumsovervågning i det nordlige Afghanistan samt C-130 Hercules lufttransport til støtte for Afghanistan-indsatsen. ■

SCAN OG LÆS

FÆRRE CHEFER

Forsvarsforliget betyder, at omkring 10 procent af alle chefstillinger i forsvaret nedlægges.

AF FORSVARETS HOVEDREDAKTION

FORLIG

Forsvarsforliget udløser en række besparelser i hele forsvaret. Det medfører, at en stribe stillinger rundt omkring i forsvaret nedlægges. Samlet set forventes det, at omkring ti procent af de nuværende militære og civile stillinger er nedlagt, når forliget er fuldt implementeret.

Men det er ikke kun medarbejderne i forsvaret, der bliver ramt. Målsætningen er, at antallet af chefstillinger skal reduceres proportionalt med øvrige personalekategorier. Det betyder, at omkring 50 militære og civile chef-

stillinger nedlægges, hvilket svarer til godt 10 procent af det samlede antal chefstillinger.

- Når der skæres stillinger i forsvaret, er det vigtigt, at vi alle holder for, således at der også fremover forbliver et fornuftigt forhold mellem antallet af medarbejdere og antallet af chefer. Falder antallet af indianere, falder antallet af høvdinge tilsvarende, siger kontreadmiral Finn Hansen, der er chef for Personelstaben i Forsvarskommandoen.

Ikke ens fordeling

De enkelte myndigheder i forsvaret arbejder nu på at optimere deres strukturer i forhold til de rammer, der er meldt

ud fra Forsvarskommandoen. Her skal myndighederne komme med bud på, hvordan deres fremtidige organisation kan skrues sammen af civile og militære medarbejdere, så de kan løfte de opgaver, de bliver pålagt.

- Der bliver dog ikke nødvendigvis en ligelig sammenhæng mellem reduktionen i den samlede medarbejderstruktur og reduktionen i chefstrukturen ved de enkelte myndigheder. Det skyldes, at ansvars- og beslutningskompetence kan variere fra en operativ afdeling med mange ansatte til en afdeling eller sektion i Forsvarskommandoen med mange akademikere og stor beslutningskompetence, siger Finn Hansen. ■

FOTO: MORTEN FREDSLUND

FAKTA OM ØVELSE YELLOW KNIGHT

Danmark var et af de første lande, der diplomatisk anerkendte Estland, Letland og Litauen. Danmark har siden haft et militært samarbejde med landene og bidrager blandt andet med opbygningen af et effektivt forsvar inden for rammerne af NATO.

Den litauiske Iron Wolf Brigade blev affilieret i 2006, og i 2009 fulgte 1st Estonian Infantry Brigade. 12. april 2013 gjorde 1st Latvian Landforce Brigade de andre følge.

Med affilieringen får de tre brigader mulighed for at træne og blive trænet med danske enheder og i divisionsramme. Herudover rummer aftalen også blandt andet mulighed for rådgivning i forhold til NATO-samarbejde. Men det er også et givende samarbejde set med danske øjne. Ikke kun i form af inspiration udefra, men også qua muligheden for at øve og gennemføre operationer med op til alle fem brigader.

Med tilgangen af den lettiske brigade er Danske Division nu den division i NATO med flest tilknyttede enheder.

ØVELSE YELLOW KNIGHT

Scenariet ligner Balkan. Danske Division er indsat med fem brigader fra fire lande. Opgaven lyder først på stabilisering, men overgår til angreb.

AF PRESSEOFFICER JEANETTE SERRITZLEV

ØVELSE

Med 500 mand og fem brigader er øvelse Yellow Knight i Oksbøl en af årets største øvelser herhjemme. Det var Danske Division, der øvede med de to danske brigader samt tre affilierede fra Estland, Letland og Litauen.

Øvelsen, der var opdelt i to dele, blev skudt i gang med samtækningsfokus, hvor brigadestabene både skulle agere i forhold til lokale magthavere og civile aktører som Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp, politiet og beredskabet. Og det tilfører en ekstra dimension at have eksterne aktører med. - Jeg er glad for, at så mange ikke-militære organisationer er repræsenteret. Især

NGO'erne er vant til at arbejde i helt andre operationsmiljøer end os. De kan virkelige komme med spørgsmål, der kan udfordre stabsofficererne, når de spørger ind til de praktiske manøvrer i forhold til humanitære spørgsmål, siger chefen for Danske Division, generalmajor Michael A. Lollesgaard.

De udfordrende spørgsmål kom blandt andet til udtryk i et møde med de lokale nøglespillere (key leaders, red.), hvor brigadeforskeren og den lokale borgmester skulle nå en fælles forståelse.

Fra stabilisering til angreb

I anden fase fortsatte scenariet, men nu skulle brigaderne øve decideret angreb. Øvelsen var derfor også en mulighed for

den nytiltrådte divisionschef for at se alle brigaderne i aktion – og i koordination.

- Det har været en meget lærerig øvelse for alle involverede. Brigaderne er alle foringsmæssigt på et tilfredsstillende niveau, og evnen til at operere i en multinational sammenhæng er god, siger generalmajor Michael A. Lollesgaard.

Øvelsen indebar således både operativ planlægning og konkrete problemer, der skal løses; såsom utilfredse demonstranter, flygtningestrømme og rygter om overgreb på minoriteter.

Lettisk brigade formelt tilknyttet

Som afslutning på øvelsen blev den lettiske brigade formelt tilknyttet Danske Division

med en affilieringsaftale. Brigaden følger dermed efter de allerede affilierede brigader fra Litauen og Estland.

- Vi er fra dansk side utroligt glade for, at vi har fået formaliseret relationen til den lettiske brigade, siger generalmajor Michael A. Lollesgaard.

1st Latvian Landforce Brigade har gennem flere år deltaget i aktiviteter med divisionen, men er altså nu formelt tilknyttet.

- Nu har vi samlet et stærkt multinationalt uddannelsessamarbejde, som for alle parter giver et godt grundlag for yderligere operativ udvikling, siger generalen. ■

Hvis du som chef har spørgsmål, som du ikke kan få besvaret via en søgning på **HR-portalen**, kan du kontakte **HR-rådgivning**

HR-RÅDGIVNING - 3266 5566

OVERBLIK

REDIGERET AF
HENRIK MORTENSEN
HENRIK.MORTENSEN@MIL.DK

SCAN OG SE VIDEOEN

Fest hos dragonerne

JUBILÆUM: Jydske Dragonregiment i Holstebro har i de første dage i maj festet igennem. Festlighederne startede den 1. maj, hvor panserbataljonen havde samlet alt personel samt nogle få gæster for at fejre Panserbataljonens 60-års jubilæum med en parade. Dagen efter åbnede Dragonmuseet, og på selve dragondagen, lørdag, havde museet åbent hus, så de op mod 5000 gæster både kunne fornøje sig med fortid og nutid. ■

Stop olien som app

KAMPAGNE: 15.000 par øjne holder et vågent øje med havmiljøet i Danmark. De er en del af Søværnets Operative Kommandos flåde af havmiljøvogtere, der hjælper søværnet med at mindske olieforureningens skadevirkninger på havmiljøet, naturen og de rekreative områder ved kyster og strande. Den civile overvågning fra lystsejlere og erhvervssejlere er et vigtigt supplement til søværnets egen overvågning fra skibe, fly og satellitter. Nu kan du også via din smartphone være med til at holde udvig. Download "Stop Olien-app'en" så kan du anmelde olieforekomster hurtigt og nemt ved at klikke dig igennem anmeldelsen. Du kan ligeledes vedhæfte billeder og eventuelt uddybende kommentarer med mere. ■

Læs mere om Stop olien-kampagnen på forsvaret.dk/sok/nationalt/havmiljoe/stopolien.....

AF CARSTEN RANDERS / FBE

BRANDE Vejrstatistikkerne fra Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) viser, at der i februar og marts gennemsnitligt faldt 31 mm nedbør – langt under normalen. De ni mm nedbør i marts var det fjerde laveste for måneden siden 1874. Den lille mængde nedbør har fået konsekvenser for forsvarets øvelsesterræner, hvor der jævnligt har været naturbrande.

- Vi har ildebrande hvert år, men det har været ekstremt tørt i år, og det er det stadig. Det gule, afsvedne græs og tørre lyng er næsten som krudt, fortæller Ole Lembcke Pedersen, der er leder af terrænelementet ved Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste i Borrislejren.

Normalt stopper brandbælterne i øvelsesterrænet brandene fra at udvikle sig, men det tørre materiale hvirvler blot op, og så fortsætter branden på den anden side af bæltet. Ifølge Ole Lembcke Pedersen har der været to kontrollerede afbrændinger på ca. 20 hektar stykket, som man laver af naturplejemæssige årsager.

Derudover har der været ca. 40 småbrande, som soldaterne oftest selv klarer ved hjælp af branddaskere, og så har der været to større, ukontrollerede brande. Den ene på ca. 10 hektar og den anden brand åd hele 78 hektar – heraf 4 hektar højskov.

Det brænder næsten dagligt

I Oksbøllejren kan lederen af terrænelementet, Pernille Stenum, ikke diske op med lige så store ukontrollerede brande som i Borrislejren, men der har været et par stykker på et par hektar, men så har der til gengæld været kontrollerede afbrændinger på ca. 150 hektar.

- Der har været rigeligt med brande. Det tog til i sidste halvdel af marts, og i april har det næsten været dagligt i det skarpe terræn, siger hun.

Brandene opstår typisk, når soldaterne skyder med lysspor, hvor fosfor i projektillets bagende brænder, så man kan følge det. Det kan også være, når en lysraket til at oplyse målene, ikke er brændt ud, før den rammer jorden.

Brandene kan også opstå, når der bruges røgammunition til at sløre en fremrykning. I år har det tørre vejr dog betydet, at der i perioder har været forbud mod at bruge disse ting.

Døgnbemandet brandberedskab

Både i Borris og Oksbøl er der døgnbemandet brandberedskab otte måneder årligt, så man kan få slukket brandene hurtigst muligt. Begge steder er fire panserede mandskabsvogne (PMV'er) ombygget til brandbekæmpelse.

I Borris kører de med 1.500 liter vand, som holder i ca. 20 minutter. Der bliver også kørt pumper ud til nærmeste brand-

dam, ligesom en traktortrukket og ombygget gyllevogn med plads til 30.000 liter vand forsyner brand-PMV'erne. Og både i Borris og Oksbøl er det yderst sjældent, at der også er brug for at tilkalde Falck og Beredskabet.

I Borris har de skydende enheder ligeledes en brandtrailer med 500 liter vand til brug på de mest risikable baner, og så er der begge steder branddaskere ved alle skydebanerne, som soldaterne bruger.

Brandene klarer arbejdet

Brandene kan dog give en hjælpende hånd til de folk, som vedligeholder områderne.

- Vi afbrænder faktisk lyngen hvert 6-8 år for at forny den som en del af naturplejen, og det er problematisk i nedslagsområdet. Her kan der være ueksploderet ammunition, så vi hverken må lave kontrollerede afbrændinger eller slå lyngen ned maskinelt. Men i år er der opstået brande derude, som har klaret arbejdet for os, fortæller Pernille Stenum.

Ole Lembcke Pedersen forklarer, at der ikke må laves kontrollerede afbrændinger efter 1. april, hvor fuglene laver rede og lægger æg, og krybdyrene er kommet frem. Derfor er brande på nuværende tidspunkt ikke så godt. Det var heller ikke lige planen, at der skulle forsvinde 4 hektar højskov.

- Men der er en målsætning om flere døde træer i terrænet, som en del af naturplejen for at tiltrække biller til de sjældne fugle. Her har vi selv fældet træer, men nu kan vi bare lade denne brændte skov stå.

Skaber den vilde natur

Skovfoged Anna Johanne Sünksen, der er ansat ved naturdriftselementet ved FBE's Kompetencecenter Danmark, er også tilfreds med den brændte natur.

- Mit naturhjerter klapper over den brændte skov, for det er spændende med fornyet skov, som skaber noget vildskab og en lidt mere uoverskuelig natur, hvilket soldaterne også efterlyser i terrænerne.

Anna Johanne Sünksen peger også på, at de små, spontant opståede brande giver en mosaik af små felter i terrænet, der også passer godt i forhold til at skabe en vildere natur. Hun deler imidlertid Ole Lembcke Pedersens bekymringer for de ynglende fugle og krybdyrene, når der spontant opstår brande efter 1. april.

- Heldigvis når mange krybdyr at forsvinde, og selv om fuglenes reder og æg går til, så kan nogle af fuglearterne nå at lave et nyt kuld, hvis uheldet er ude tidligt på sæsonen. I den periode skal vi helst undgå de store brande. Det er også derfor, at vi foretager de kontrollerede afbrændinger før 1. april.

Selv om brandene som udgangspunkt er gode for naturen, skal man alligevel være varsom og sørge for at få slukket dem hurtigt. ■

FORSVARETS TERRÆNER BRÆNDER

Naturen har kun godt af at blive futtet af i ny og næ. I foråret har der været nok at se til for brandberedskabet ved forsvarets største øvelsesterræner.

Kontrollerede afbrændinger som denne i Karupforetages mellem 1. april og 1. oktober
Foto: Michael Sand

En veloverstået march

AFGHANISTAN: 120 civile, militære og FN-ansatte deltog, da den enlige dansker i United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA) inviterede til DANCON-march. Uanset om man er den eneste dansker i området, kan man stadig gennemføre den traditionsrige march. Det var udgangspunktet for oberstløjtnant Michael D. Nielsen. Oprindeligt var det planen, at marchen skulle gennemføres udelukkende for personel ved UNAMA. Imidlertid var de amerikanske tropper i området fyr og flamme, da de hørte om marchen. Da de tilbød at støtte arrangementet, blev der skabt mulighed for at invitere endnu flere til at deltage. Alle deltagere gennemførte marchen. ■

SCAN OG SE VIDEOEN

Vi ser i stigende grad en afghansk vilje til at kæmpe mod Taleban.

Kaptajn Ruben,
Udsendt på ISAF Hold 15

Læs mere om FN-missioner med dansk deltagelse forsvaret.dk/HOK

Der skydes

TEST: I forlængelse af øvelsen Joint Warrior blev Esbern Snare og Absalon i farvandet ved Skotland sammen med helikopteren fra eskadrille 723.

Grunden var, at Esbern Snare skulle træne i at skyde med Sea Sparrow-missiler, der er et overflade-til-luft missil. Under skydningen sikrede Absalon og helikopteren, at der ikke var skibs- og lufttrafik i området.

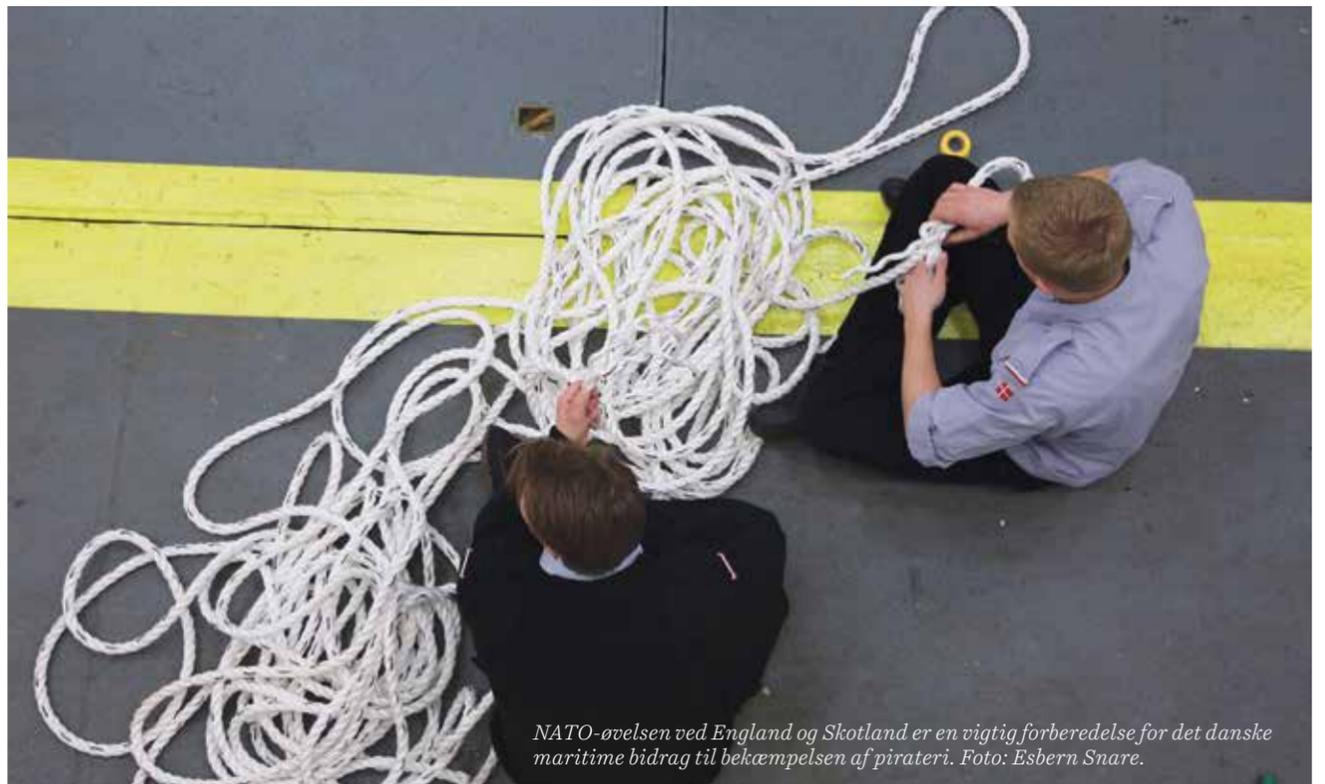
Skydning med missiler til søs kræver et stort skydeområde. Da der normalt ikke kan etableres et tilstrækkeligt stort område i danske farvande, gennemføres missilskydninger som regel uden for Danmark. Det lykkedes Esbern Snare at nedkæmpe de indkommende missiler med sine Sea Sparrow-missiler på missilskydebanen ud for Hebriderne. ■

SCAN OG SE VIDEOEN

ØVELSE TIL FÆLLES INDSATS

Mens fregatten Iver Huitfeldt er på vej hjem fra NATOs operation mod pirateri i Det Indiske Ocean, har næste hold trænet til udsendelse.

NATO-øvelsen ved England og Skotland er en vigtig forberedelse for det danske maritime bidrag til bekæmpelsen af pirateri. Foto: Esbern Snare.

AF PERNILLE KROER / SOK

ØVELSE Støtteskibene Esbern Snare og Absalon, inspektionsskibet Vædderen, en helikopter fra Eskadrille 723 og Søværnets Taktiske Stab var med, da 60 krigsskibe, ligeså mange fly og helikoptere og en række landbaserede enheder fra elleve nationer i april trænede den store øvelse Joint Warrior.

Øvelsen foregik det nordlige England og Skotland og i de omkringliggende farvande. Her fik de danske enheder lejlighed til at øve operationer, som de skal være forberedte på, når de er udsendt som det danske bidrag i en international maritim flådestyrke.

Deltagelsen i Joint Warrior er en vigtig del af vores fælles forberedelse inden en udsendelse. Øvelsen giver os de nødvendige udfordringer, så vi sammen med helikopteren fra Eskadrille 723 og

Søværnets Taktiske Stab kan fastholde og udvikle vores faglige niveau. Det er en del af fundamentet, når vi engang skal udsendes igen, siger orlogskaptajn Steen Balslev, næstkommanderende på Esbern Snare.

Under øvelsen trænede de danske enheder blandt andet anti-ubådskrigsførelse, luftforsvar og skydning mod mål til søs, i luften og på land. Andre øvelser var boardingoperationer, taktiske øvelser og operationer med våben.

Scenariet for øvelsen var en uenighed mellem to suveræne stater om hvem, der havde retten til et større landområde og de tilhørende råstoffer. Vi indgik i den ene af parternes flådestyrke sammen med en engelsk fregat og svenske og norske patruljebåde. Situationen var anspændt mellem de to lande, og vi skulle være forberedte på asymmetriske trusler, terrorisme og egentlige maritime kamphandlinger, siger Steen Balslev. ■

FAKTA

Søværnets Taktiske Stab var kommandostab for én af de tre styrker, der indgik i øvelsen.

Staben var til øvelsen suppleret med personel fra hæren og flyvevåbnet og med internationale forbindelsesofficerer.

Opgaven var at koordinere og lede den internationale flådestyrke.

Øvelsen ved England og Skotland kører hvert halve år, og som i den netop afviklede øvelse kan både NATO-lande og lande, der ikke er medlem af NATO, deltage.

De danske enheder har deltaget i øvelserne siden 2009 som forberedelse til, at enhederne kan indsættes i antipirater-operationerne i Det Indiske Ocean.

UKRAINSKE FLYTTEMÆND

Et ukrainsk fragtfly har i 25 dage fløjet i pendulfart med brændstof fra Thule til Station Nord. Aftalen sparer danskerne for omkring 7,5 millioner kroner.

På landingsbanen på Station Nord bliver byggematerialer og store maskiner læsset af det store ukrainske fragtfly. Foto: Jerry Andersen Fototjenesten, Karup

AF KITT KRISTENSEN / FTK

GRØNLAND Det kæmpestore Ilyushin transportfly buldrer af sted. Efter et to-dages ufrivilligt stop er flyet atter i luften. Kursen er sat mod Station Nord, hvor den kraftige sidevind har lagt sig, og det igen er muligt at lande. Det er det sidste læs til Grønland for ukrainerne, for Operation Northern Falcon er ved at være slut for denne gang. Det er et årligt samarbejde, som både Danmark og Ukraine nyder godt af.

- Helt overordnet så er det her et samarbejde, hvor de kan hjælpe os, og vi kan hjælpe dem. I Danmark har vi ikke en så stor flyvemaskine, men vi har behovet for at få flyttet en masse brændstof i Nordgrønland hvert år for at holde Siriuspatruljen og Station Nord kørende, forklarer

pilot og major Per Jensen, der i gennem tre år har været detachementschef for samarbejdet.

- Og omvendt så har ukrainerne den store flyvemaskine, men mangler i stedet træning i at flyve i NATO-regi, og det kan vi give dem.

Dobbelt så hurtigt

Danmark har samarbejdet med Ukraine siden 2009, og hvert forår flyver det store transportfly frem og tilbage fra Thule Air Base til Station Nord med brændstof i godt tre uger.

- Det ukrainske fly kan løfte dobbelt så meget brændstof som det danske Hercules. Så i stedet for at vi skulle flyve brændstof i halvdelen måned med vores danske Hercules, kan ukrainerne klare det på godt tre uger, forklarer Per Jensen.

FTK har regnet på besparelsen ved at bruge det ukrainske Ilyushin transportfly frem for de danske transportfly; ved at chartre ukrainerne, sparer man omkring 7,5 millioner kroner pr. år.

Nye kontrakter

Det er dog ikke kun Danmark, der vinder noget ved Operation Northern Falcon - Ukrainerne selv får – ud over betaling for servicen - også NATO-træning, som indbefatter, at de overholder alle gældende NATO-regler lige fra fysikkerhed til behandling af gods og personel.

- Vi er med til at give dem NATO-standard, så de kan få flere lignende kontrakter med andre NATO-lande. Og samarbejdet har båret frugt. I dag har de fået kontrakter med både EU og Tjekkiet, siger Per Jensen. ■

WORK HARD – PLAY HARD

Elleve danskere har til dagligt deres tjeneste i hovedkvarteret Allied Rapid Reaction Corps i England. De skal sammen med deres udenlandske kolleger være klar til at kunne deployere med fem dages varsel over hele verden.

AF OBERST OLE BERING / ÆLDSTE DANSKE OFFICER

ENGLAND Allied Rapid Reaction Corps (ARRC) er i fredstids placeret i Innsworth cirka to timers kørsel vest for London midt i smukke Cotswold og med Wales i vores baghave. ARRC's skal under et højt beredskab være klar til at deployere world-wide, hvilket betyder, at man er på et beredskab, der varierer mellem fem og 20 dage. ARRC har i sin eksistens deployeret adskillige gange. Som det første i Bosnien (1995-96), senere Kosovo (1999), og i Afghanistan i 2006-07. Senest deployerede HQ ARRC i hele 2011 som kerneelement af ISAF Joint Command i Kabul. Der sættes en ære i, at vores udvikling baseres på de erfaringer, som er gjort under ARRC

deployeringer i operationer, samt også en ære i at være ledende på udviklingen inden for gruppen af HRF(L) HQ.

Et godt uddannelsessted

Vi er ti danske officerer i det permanente hovedkvarter. Danskerne er spredt ud i stort set alle hovedkvarterets divisioner, hvilket giver god mulighed for at følge udviklingen, lære, samt forhåbentlig bringe nyttige erfaringer med hjem til vores fremtidige danske jobs. For en dansk officer er HQ ARRC et unikt tjenested af en række grunde. Én er, at HQ ikke har noget formelt uddannelsesansvar for tilknyttede enheder og heller ikke er pålagt nationale britiske opgaver udover at være britisk lead for udvikling af Land Component

modellen. Det giver tid i hverdagen til at hellige sig HQ egen uddannelse. Også den enkeltes personlige træning og udvikling vægtes højt, og et antal Adventure Training aktiviteter og krigshistoriske "Staff Rides" giver krydderi i hverdagen.

Alt i alt et rigtigt spændende tjenested for danske officerer, der giver god mulighed for personlig udvikling og en interessant tjeneste ikke mindst i tæt samarbejde med multinationale kolleger.

Og alt dette under ARRC interne slogan: work hard – play hard. ■

FAKTA

- Allied Rapid Reaction Corps (ARRC) er oprettet i 1992. I dag er der syv High Readiness HQ Land (HRF(L)), samt yderligere to på lavt beredskab.
- Headquarters Allied Rapid Reaction Corps (HQ ARRC) er et britisk ledet multinationalt korpshovedkvarter med deltagelse af i alt 16 nationer.
- Hovedkvarteret består i fredstidsbemanning af cirka 440 medarbejdere, i krisebemanning kan tallet øges op til cirka 700.
- Der er ti danske officerer i den permanente bemanning, samt yderligere op til tre designerede.
- En dansk chefsergent leder National Support Element, der dækker hele Storbritannien.

PERSONEL UDSTATIONERET I REGI AF NATO

1. MAJ 2013

NATO
OTAN

Denne liste udviser en oversigt over de lande hvor Danmark har sin primære repræsentation i regi af NATO. Den viser både politiske og militære stabe og hovedkvarterer.

I det forgangne år har NATO gennemført en reorganisering og strukturtilpasning. Dette har medført, at Danmark har reduceret sin repræsentation ved NATOs hovedkvarterer. Det har blandt andet betydet, at der i fremtiden ikke vil være tilstedeværelse ved NATO's hovedkvarterer i bl.a. Portugal, Spanien og Italien. Derimod er der fremover dansk personel ved NATO's hovedkvarter i Izmir, Tyrkiet.

Foruden de nævnte lande har Danmark en række andre udstationeringer som ikke er i NATO-regi, men som knytter sig til bilaterale samarbejder og udviklingsprojekter inden for det politiske og militære område.

Land	Sted	Antal
Belgien 	Bruxelles og Mons NATOs politiske og Militære hovedkvarterer. SHAPE	Ca. 25
England 	Northwood Headquarters HQ ARRC Allied Rapid Response Corps, Innsworth	Ca. 10
Holland 	JFC HQ Brunsum Joint Force Command Headquarters, Brunsum	Ca. 10
Norge 	Joint Warfare Center CIS Kolsås	Ca. 4
Tyskland 	NATO Early Warning, Geilenkirchen CC-AIR HQ, Ramstein CAOC, Uedem, NATO School, Oberammergau	Ca. 30
Polen 	Multinational Corps North East Stettin.	Ca. 30
Tyrkiet 	Land Component Command IZMIR Izmir	Ca. 3
USA 	SACT Norfolk Virginia	Ca. 8

NYE TRICKS OG GAMMEL VIDEN

Danmark bidrager i 2014 endnu en gang med en eskadron til NATOs hurtige udrykningsstyrke, NRF. Enheden er nu under uddannelse, som kræver en blanding af tillærte færdigheder fra blandt andet Afghanistan og gamle, grønne, militære dyder.

TEKST OG FOTO: NICHOLAS LUNDGARD / PRESSEOFFICER ISAF 16

NRF 2014 Gennem de seneste 20 år har den danske hær været indsat i skarpe opgaver rundt om i verden. Opgaver som har modnet og styrket hæren og ikke mindst vores førere og soldater, men som også har kostet menneskeliv, materiel og dyrtkøbte erfaringer. - Der er ingen tvivl om, at hæren er blevet skarpere på enkeltkæmperfærdigheder og føring i høj-kinetiske miljøer, som Afghanistan. Det er en erfaring, vi skal lære af og bruge. Men vi skal samtidig gribe i den gode, gammeldags værktøjskasse, hvor elementer som regulering under march, samvirke mellem forskellige typer af enheder og en mere manørebaseret tilgang til opgaveløsningen skal øves, siger Vilhelm Elsang, stabschef for II/GHR ISAF 16, og tidligere stabschef for Opklaringsbataljonen på Bornholm.

Samvirke og forberedelse

Vilhelm Elsang var i perioden ved Opklaringsbataljonen med under hele forberedelsen, uddannelsen og opstillingen til NRF 2012. Som den største del af hærens bidrag til NRF i 2012, var 2. Lette Opklaringseskadron også den gang indsat i ugelange øvelser og uddannelsesperioder – både herhjemme og i udlandet.

- Nøgleordene for vores forberedelse i 2012 var samvirke med andre enheder – både fra hæren, søværnet og flyvevåbnet, og gerne på tværs af nationaliteter. Som eksempel kan nævnes vores deltagelse i ISAF 14s afsluttende, missionsorienterede

uddannelse i Oksbøl sommeren 2012. Her blev vores køretøjer indsat med Bornholmerfærgen, mens staben fra Opklaringsbataljonen blev sejlet med støtteskibet ABSALON, og resten af eskadronen fløjet ind med Hercules C-130, der satte svendene af på Vejers Strand, forklarer Vilhelm Elsang.

Soldater fra 2. Lette Opklaringseskadron under en øvelse i Oksbøl i 2012.

Nye tricks

Det er blandt andet forberedelserne til NRF 2012 og ikke mindst erfaringerne fra hærens indsættelse i Irak og Afghanistan, som er pensum for NRF 2014. Men styrken skal i høj grad også til at støve viden om basis soldaterfærdigheder af igen og dermed næsten genlære, hvordan manørebaserede indsættelser skal føres ud i livet.

- I Afghanistan har vi haft et lille hjørne af et stort operationsområde, og vores manøvreplanlægning har primært

været fokuseret på delings- og kompagniniveauet. Samvirket mellem afsiddet infanteri og kampvognene har været relativt geografisk bundet, når kampvognene stod på high ground og en deling infanterister gik ned i Green Zone. Vi skal nu til at tænke som en mindre brik i en større helhed og dermed kunne operere på både bataljons, brigade og højere niveauer, hvor end det måtte ønskes. Vi skal huske på, at vores samarbejdspartnere stadig er så store, at de gamle principper om manøvre gælder. Derfor skal vi kunne "det fulde pensum", hvis vi ønsker at være med, siger Vilhelm Elsang. ■

FAKTA

- NATOs hurtige udrykningsstyrke, NATO Response Force (NRF), er en multinational styrke på ca. 25.000 mand med komponenter fra alle tre værn.
- NRF blev besluttet etableret i november 2002, og på NATOs topmøde den 30. november 2006 i Riga blev styrken erklæret operativ.
- Da NRF er en expeditionary force, som med kun fem dages varsel vil kunne indsættes og operere selvstændigt i op til 30 dage uden tilførsel af forsyninger.
- Lette Opklaringseskadron bliver endnu en gang Danmarks næste NRF-bidrag. NATO har ændret beredskabsperioden fra et halvt til et helt år, og benævnelsen hedder derfor NRF 2014 efter det år, hvor enheden står i beredskab.

Danmark sidder tungt på NATOs top

Lektor Peter Viggo Jakobsen er forsker ved Forsvarsakademiet. Hans forskningsområder er dansk og nordisk forsvars- og sikkerhedspolitik, FN og international fred og sikkerhed, fredsoperationer, konflikthåndtering, militær magtanvendelse og tvangsdiplomati. Kilde FAK

Med to topposter i NATO har Danmark for alvor markeret sig på det diplomatiske landkort og sat sit aftryk internt i alliancen.

AF RASMUS MELDGAARD / FAK

PERSPEKTIV

Når der forhandles omkring det karakteristiske runde bord i NATO-hovedsædet i Bruxelles, sidder der to danskere med i det helt tunge selskab. Med tidligere forsvarschef Knud Bartels som formand for den militære komité og Anders Fogh Rasmussen på generalsekretær-posten har Danmark nemlig sat sig på to af de tre øverste poster i alliancen. En stor bedrift, når man sammenligner landets størrelse med vores nærmeste allierede. Men hvordan er vi egentlig kommet i betragtning til posterne, og hvad betyder de for dansk politik og den internationale indflydelse?

Peter Viggo Jakobsen, lektor på Forsvarsakademiet, vurderer, at Danmark har været i stand til at få de betydningsfulde poster på grund af landets aktivistiske udenrigspolitik, det nære forhold til USA og en række tilfældigheder, som er faldet ud til dansk fordel.

Fogh viste sit værd

- Man kan sige, at adgangsbilletten til posten som generalsekretær har været den aktivistiske udenrigspolitik, som Danmark har ført med støtte til amerikanerne i Irak og Afghanistan. Anders Fogh Rasmussen fik Bushs støtte til sit kandidatur, fordi de havde haft et nært og tillidsfuldt samarbejde. I amerikansk optik er Fogh en interessant figur, fordi han kan levere varen i forhold til det, som USA gerne vil have lavet i NATO, siger Peter Viggo Jakobsen og fortsætter:

- Samtidig hører det med til historien, at han ikke var kommet i nærheden af posten, hvis eksempelvis franskmændene ikke havde set ham som interessant. Det, der gjorde Fogh interessant i en europæisk kontekst, var hans evne til at få EU-udvidelsen forhandlet på plads, da Danmark havde EU formandskabet i 2004. Han har altså vist sig som en dygtig og respekteret statsmand på den europæiske scene, og derfor har han kunnet sælge billetter i både Europa og USA.

Synligt Danmark

At formandsposten for den militære komité samtidig endte på danske hænder var dels et udslag af det store danske NATO-bidrag i Afghanistan og Libyen, dels en række tilfældigheder som faldt ud til dansk fordel.

- Vi har tidligere uden held forsøgt at få vores forsvarschef

ind på posten som formand for den militære komité. Der er ingen tvivl om, at Danmarks høje profil har været medvirkende til, at Bartels fik posten, men med formandsposten er det også et spørgsmål om hvilke modkandidater, man står overfor. At Bartels og Fogh rammer oven i hinanden, tror jeg derfor også har en grad af tilfældighed.

Ingen betydning for dansk NATO-politik

Ifølge Peter Viggo Jakobsen har der ofte været en sammenhæng mellem antallet af topposter og den politik et land har ført i forhold til NATO. De to topposter har dog ikke haft den store indflydelse på dansk politik.

- Jeg tror sådan set ikke, at de to poster har haft den store betydning i forhold til den danske NATO-politik. Vi var allerede inden Fogh og Bartels fik de to poster, "all in" i forhold til, hvad vi kunne engagere os i mht. NATO-samarbejdet. Sagt på en anden måde var den toptunede NATO-støtte fra København allerede på plads, inden de fik deres poster, og derfor var der ikke så meget, de kunne lave om, vurderer Peter Viggo Jakobsen.

- Samtidig har vi jo meldt os ud af NATO-projekter, mens Fogh var generalsekretær, fordi vi havde problemer med at få budgetterne til at hænge sammen herhjemme. Det var Fogh ikke tilfreds med, men de danske politikere vægtede altså de indenrigspolitiske overvejelser højere end hensynet til alliancen.

Større dansk indflydelse

Selvom de danske topposters betydning ikke kan aflæses direkte i den danske NATO-politik, har de styrket den danske stemme i alliancen.

- Den danske indflydelse er indirekte. Vores beskedne størrelse gør, at vi ikke har mulighed for at diktere slagets gang på lige fod med de store spillere. Men vi har bedre adgang til inderkredsen og generalsekretærens tanker, fordi der sidder danske diplomater, der skal rådgive omkring ham. Det giver altså nogle informationsmæssige fordele. Samtidig tror jeg også, det betyder noget på en anden konto, siger Peter Viggo Jakobsen og uddyber:

- Det faktum, at vi har været så aktive og været villige til at stå fast, selvom vi tog tab, samt at den militære chef og generalsekretæren er danske, gør, at vores delegation taler med større vægt. Jeg er ikke i tvivl om, at vi har en højere stemme i diskussionerne, og at de øvrige lande lytter mere,

end de ville gøre, hvis vi ikke sad på de to poster.

Dansk aftryk på NATO

Selvom Danmarks politiske indflydelse i alliancen er indirekte, har man specielt med generalsekretærposten fået sat sit aftryk internt i NATO.

- Fogh har været en meget anderledes generalsekretær, fordi han er den første statsleder, der har fået stillingen. På grund af sin baggrund som statsleder har han ikke underlagt sig de tidligere procedurer, hvor generalsekretæren primært samarbejdede med de nationale ambassadører i NATO. I stedet har han set det som sin primære opgave at skabe konsensus mellem statslederne, siger Peter Viggo Jakobsen og forklarer:

- Det er en bevidst og helt rigtig strategi og derfor peger mange på, at han har været med til at revitalisere og reformere den måde, NATO fungerer på internt. Der er almen enighed om, at han har gjort generalsekretærposten til en mere magtfuld stilling ved at vise større uafhængighed og promovere sine egne synspunkter, inden de var handlet af med NATO og USA. Samtidig er han den første generalsekretær, der har gjort så meget ud af public diplomacy og hæve sit embedes profil i forhold til omverdenen. Man kan derfor sige, at Fogh er en stærkere og mere aktivistisk generalsekretær end sine forgængere, og det er selvfølgelig blevet bemærket i de diplomatiske kredse.

Hvem ringer næste gang?

Det er svært at spå om, hvordan den danske rolle i NATO vil udvikle i fremtiden. Skal vi lære af historien, afhænger Danmarks fremtidige rolle i alliancen af, hvor vores strategiske allierede England, Frankrig og USA vælger at lægge deres militære tyngde, vurderer Peter Viggo Jakobsen. - Det store spørgsmål, som melder sig på banen, efter vi trækker os hjem fra Afghanistan, bliver, hvem der ringer næste gang, siger han og fortsætter:

Det kan være FN, NATO eller en af vores primære allierede, som ringer og beder os deltage i koalitioner med FN-mandat eller opbakning fra NATO. Det vil være det opkald, som bliver udslagsgivende for, hvor vi kommer til at lægge vores kræfter. Siden murens fald har Danmark gjort det samme som vores allierede, og det vil vi også gøre fremadrettet. Vælger de igen at engagere sig i FN-missioner, vil Danmark følge trop, konkluderer Peter Viggo Jakobsen. ■

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

Cooperating in War - Coalition Warfare in Afghanistan

Emma Knudsen og Stine Klingenberg, MSc. Political Science.

LÆS Rapporten undersøger karakteren af de centrale udfordringer, som NATO og ISAF-koalitionen har stået over for i Afghanistan. Gennem en bredspektret undersøgelse fokuseres der på tre kerneudfordringer: Unity of Effort, Unity of Command og Samtænkning.

Private sector and stabilisation in Afghanistan - a neglected match?

Tina Maggaard

LÆS I dette brief opsummeres de vigtigste konklusioner fra konferencen "Private sector and stabilisation in Afghanistan - a neglected match?", som blandt andet gav indsigt i udfordringerne og mulighederne for den private sektor i Afghanistan.

Libyen interventionen 2011: Fanget mellem metapolitisk idealisme og realpolitisk opportunisme

Martin Krastrup, stud.scient.pol.

LÆS Dette brief undersøger de uudtalte bagsider af den vestlige intervention i Libyen og forsøger at modbevise den hidtil dominerende fortælling om interventionen som en kopierbar succeshistorie.

MATERIALER FRA FAK
KAN BESTILLES
ELLER
DOWNLOADES
SOM PDF PÅ
FORSVARET.DK/FAK

.....

ANALYSE

Forskningsprojekt skal afdække skader fra bump i hurtige både

Kystreddere og frømand får knubs og i værste fald alvorlige arbejdsskader, når de sejler med topfart i deres hurtigtgående både. Et forskningsprojekt skal afdække problemet, så der kan sættes ind mod skaderne.

FAKTA

- Et svensk-norsk-engelsk samarbejde.
- Målet er at forbedre arbejdsmiljøet for besætninger på hurtigtgående både.
- Det første af sin art, som systematisk opsamler data, der kan bruges til at opstille grænser for acceptable stødpåvirkninger i hurtigtgående både.

Bølgenes slag mod de små redningsbåde kan give redningsmændene hårde knubs. Foto: Kystredningstjenesten

AF PERNILLE KROER / SOK

ARBEJDSKADER

Ti alvorlige skader, hvor den værste var en brækket nakkehvirvel. Det er status, når speciel operationsstyrke overlæge, Peter A. Christensen, i Forsvarets Sundhedstjeneste, gør antallet af skader op over de seneste tre år.

Skaderne tæller ikke alene frømand, der udsættes for kraftige stød på krop og lemmer, når de for fuld fart bumper over bølgerne i deres hurtigtgående både. Også kystredderne udsættes for kraftige stød, når de, ofte i dårligt vejr, rykker ud i deres redningsbåde. For at afdække årsagen til problemet deltager forsvaret i et forskningsprojekt, der skal måle stødpåvirkningerne ved hurtig sejlads i bådene. Målet med forskningsprojektet er at forbedre arbejdsmiljøet for besætningerne på de hurtige både.

Som pukkepister

- Vi får stød hver gang, vi er ude i Nordsøen. Om sommeren kan det sagtens være dagligt. Efter hver tur er vi ømme i knæ og ryg i en uges tid efter, siger redningsmand

Asbjørn Strunk fra Thyborøn Redningsstation.

Ifølge overlæge Peter A. Christensen kan kystredderne og frømandene blive udsat for G-påvirkninger, der er kraftigere end dem, som astronauter udsættes for. Og selv om redderne og frømandene typisk kun sejler ti til femten minutter ad gangen er det en meget voldsom belastning. Derfor vil blot en halvering af belastningen være et langt skridt på vejen mod færre skader.

Første test til sommer

Det videnskabelige projekt indeholder en række test. De vil give data, som forskerne kan analysere og konkludere ud fra. Den første test i projektet bliver i juni, hvor en frømand og en kystredder deltager i kapsejladserne "The Race around Europe Venture Race". Ruten går fra London til Irland. Det er tanken, at forsvaret igen skal deltage i 2014, hvor sejladserne går fra London til Monte Carlo. De to deltagere bliver besætningsmedlemmer i to både, hvor der er installeret målere, der kan måle accelerationen i båden. Efter løbet skal der i et halvt år installeres 50 målere i kystreddernes og frømandenes egne både.

Redningsstationerne, der tidligere hørte under

Farvandsvæsnet, var de første til at komme med i forskningsprojektet, siden er frømandene fulgt med.

- Det startede med, at vi i Farvandsvæsnet fik bevilliget nogle penge fra Bygge- og Anlægsfonden til profilering af kystredningstjenesten. Da vi fik penge til overs, brugte vi dem på at komme med i projektet. Redningsmændene havde længe klaget over, at bådene var for hårde at sejle med. Det er lige som at stå på ski på pukkepister. Men vi havde fået nogle nye både med stødabsorberende sæder, og dem var folk glade for. Så kom vi til at tænke over, om nogle andre sæder i de gamle både kunne gøre en forskel, siger bådfører Jens Sloth fra redningsstationen i Thyborøn.

Om nye sæder kan løse problemet, kan være en mulighed, men resultatet og de tiltag, der skal sættes ind med, vil bero på alle de data, som de kommende tests vil give.

- Vi ved endnu ikke, hvordan vi skal løse problemet med de voldsomme stød, måske kan nye sæder være løsningen. Ved at deltage i forskningsprojektet kan vi komme nærmere en løsning, når vi har analyseret alle dataene fra test'ene, siger overlæge Peter A. Christensen. ■

FAKTA

Processen med at få indkøbt nye artillerisystemer er gået i gang. Forsvaret skal bruge omtrent 15 artillerisystemer, som skal erstatte haubitserne fra 1965.

Forsvarets haubits af typen M109 A3, der nu skal erstattes. Foto: Danske Artilleriregiment

FARVEL TIL HAUBITS- ERNE

AF FLEMMING DIEHL / FMT

FELTARTELLERI Selv om meget militært grej kan holde længe, så er der også grænser. Forsvarets haubits af typen M109 er blevet opgraderet flere gange, men nu kan de ikke mere. Haubitserne er fra 1965, og de skal derfor erstattes af nye.

Som led i en længere anskaffelsesproces har Forsvarets Materieltjeneste netop udsendt en såkaldt udbudsbekendtgørelse, der skitserer de overordnede krav til såvel selve køretøjet og selve leverandøren, der blandt andet skal have en robust økonomi og erfaring med at levere artillerisystemer.

Skal være selvkørende

Markedet rummer forskellige typer af artillerisystemer, og behovet hos det danske forsvar er, at systemerne skal være selvkørende på bælte eller hjul. Derudover skal systemet være operationelt med en maksimum bemanding på fem personer, og det skal kunne klare en skudafstand på minimum 40 kilometer med en række udvalgte ammunitionstyper.

Når forsvaret har modtaget tilkendegivelser om interesse fra de forskellige leverandører, vil de indgå i prækvalifikationen.

Tre-fire leverandører vil derefter blive udvalgt til at give tilbud til Forsvarets Materieltjeneste, som efterspørger en pakkedesign med såvel support, reservedele og visse vedligeholdelsesaftaler.

Option på færre og flere

I udbudsbekendtgørelsen gør forsvaret det klart, at man vil have en option på at kunne få op til 18 artillerisystemer eller ned til et antal af 12. Derudover skal systemerne blandt andet have en høj grad af pansring, aircondition, plads til personlig udrustning med mere.

De mere detaljerede krav oplyses først til de leverandører, der kan prækvalificeres, og selve prækvalificeringen og valg af tre-fire kandidater forventes at ske i 2014. ■

MÅNEDERS TEST VISER STYRKER OG SVAGHEDER

I begyndelsen af maj fik hele den danske verdenspresse adgang til de fem forskellige mandskabsvogne, som kandiderer til at blive en del af det danske forsvar. Anskaffelsen er så stor, at det helt naturligt har pressens interesse, og journalister fik fortalt, at mandskabsvognene bliver testet ganske grundigt.

Store dele af testen sker i øvelsesterrænet i Oksbøl, hvor alle fem vogne skal igennem cirka 375 målinger. Her testes vognenes køreegenskaber på vej, i terræn og over forhindringer såsom bakker og mure. Tekniske forhold som brændstofforbruget testes også, og det samme gælder ergonomiske forhold og

operativ anvendelse.

Udover at man derved får testet om vognene kan klare, hvor leverandørerne oplyser, så får man også testet, hvor godt mandskabsvognene opfylder de krav og ønsker som danske soldater har.

Selve testen varer fra 15. april og til 20. september, og derefter skal der evalueres, forhandles og regnes. Selve kontrakten forventes så underskrevet i første halvår eller medio 2014. Hvornår de første køretøjer leveres, vil afhænge af, hvad man får forhandlet sig frem til, men det bliver nok ikke før 2016.

**CV 90 Armadillo
fra BAE Systems
Hägglunds AB**

Specifikationer:
Fart: 70 km/t
Vægt: 35 tons
Besætning: 3+8 passagerer
Aktionsradius: 1000 km
Bredde: 3,1 meter
Højde: 2, meter

**Piranhæ V fra
Dynamics Euro
Systems – Mo**

**ASCOD fra Ger
European Lan
Santa Bárbara**

NYT SLAGKRAFTIGT VÅBEN

I midten af 2013 får forsvar en ny granatkaster, som passer til gevær M/10.

Forsvarets nuværende 40 mm granatkaster M203 passer til gevær M/95, men det er blevet udskiftet med gevær M/10. Derfor har der været et behov for at anskaffe en ny granatkaster, og efter en brugertest i samarbejde med Hærens Kampskole, så har Forsvarets Materieltjeneste (FMT) skrevet kontrakt med firmaet Lewis Machine & Tool Company.

Deres granatkaster blev nemlig entydigt vurderet som den bedste til det danske forsvar:

- Den nye granatkaster minder meget om den, forsvar har

nu. 75 procent af delene er da også de samme, så det er afprøvet teknik. Vi anskaffer også et nyt rødpunkts-sigtemiddel fra det svenske firma Spuhr, og ved brugertesten kunne soldaterne ramme utroligt præcist, fortæller Michael Grentoft, der er den tekniske sagsbehandler i FMT

Kosteskæftet røg sig en tur

På 50 meters afstand kunne de ramme et kosteskæft, og selv på 100 til 150 meters afstand kunne de ikke bare ramme skydeskiven, men også nemt pinden, hvor skydeskiven sidder på, fortæller Michael Grentoft.

Granatkasteren kan monteres som underslung, det vil sige under gevær M/10 eller bruges som stand alone med egen kolbe. Kolben kan også afmonteres, så granatkasteren kan bruges med pistolgreb, men det fraråder Michael Grentoft: - Den giver altså noget af et rekyl, så efter testen, hvor vi skød

General Dynamics European Land Vehicle GmbH

Specifikationer:
 Fart: 105 km/t
 Vægt: 33 tons
 Besætning: 3+9 passagerer
 Aktionsradius: 1000 km
 Bredde: 3 meter
 Højde: 2,5 meter

VBCI fra Nexter Systems

Specifikationer:
 Fart: 100 km/t
 Vægt: 28,4 tons
 Besætning: 2+8 passagerer
 Aktionsradius: 700 km
 Bredde: 3 meter
 Højde: 2,3 meter

General Dynamics Land Systems - Sisma S.A.

Specifikationer:
 Fart: 62 km/t
 Vægt: 33 tons
 Besætning: 3+7 passagerer
 Aktionsradius: 550 km
 Bredde: 3 meter
 Højde: 2,4 meter

APC G5 fra Flensburger Fahrzeugbau Gesellschaft mbH

Specifikationer:
 Fart: 74 km/t
 Vægt: 26,5 tons
 Besætning: 3+8 passagerer
 Aktionsradius: 660 km
 Bredde: 3 meter
 Højde: 2,4 meter

mange granater, var der en del blå mærker og ømme skuldre. Michael Grentoft forklarer, at det er en rammeaftale, som forsvaret har indgået, og i første omgang får man leveret 500 styk i alt. ■

FAKTA

ET KRUMBANEVÅBEN

En granatkaster er et våben beregnet til brug mod let- og upansrede køretøjer og personel. Det er et krumbanevåben, det vil sige en type våben, hvor projektilens bane er krum. Krumbanevåben er egnede til at beskyde mål, som ikke er i sigtelinje fra skydestilling og mål.

Med det nye rødpunktssigte og med mulighed for at montere et lys-lasersigte får våbnet også nogle af de samme egenskaber som et fladbanevåben.

ROAD-SHOW MED BEMANDINGSSYSTEMET

SÅDAN FINDER DU HR-PORTALEN

Fra forsiden af det nye intranet er der et link til HR-portalens i boksen "HR" nederst på siden. Du kan også benytte søgefeltet eller klikke på "Viden om" - "Personel".

Militære ansatte skal for fremtiden selv søge stillinger. FPT fortæller om det nye bemanningssystem på et roadshow efter sommerferien.

AF FPT

HR FPT er i øjeblikket i gang med at beskrive det nye bemanningssystem, hvor den største forandring, er, at militære medarbejdere selv skal til at søge stillinger. Det nye system vil være fuldt oppe at køre i slutningen af året. Indtil da vil FPT så småt begynde at integrere det nye system i en række processer.

- Der er fortsat mange spændende udfordringer, der skal løses, inden vi er klar til at gå i luften. Men allerede til sommer vil vi begynde at slå udvalgte stillinger op for at få erfaring med både processen og den nye samarbejdsrelation til de enkelte chefer, siger Major Morten Grand fra Bemandingsdivisionen i FPT.

Efter sommerferien tager FPT på road-show for at fortælle om bemanningssystemet.

- Vi planlægger at komme rundt i hele landet og briefe om det nye system. Her kan chefer og medarbejdere samtidig få gode råd og vejledning til, hvordan de kan bruge den nye HR-service, herunder HR-portalens, når de ønsker at søge en ny stilling eller skal have besat en stilling i deres enhed, siger Morten Grand.

Tidsplan og yderligere detaljer om road-showet vil blive meldt ud inden sommerferien. ■

FAKTA

Det nye bemanningssystem består af tre områder:

Ansøgningssystemet for militære medarbejdere

Det overordnede princip i det nye bemanningssystem er at besættelse af stillinger fremover primært sker via ansøgning. Der vil som udgangspunkt ikke være tidsbegrænsning på de enkelte stillinger, og dermed bliver det i høj grad op til den enkelte at søge nye udfordringer, når tid er. Der vil dog fortsat blive behov for at skulle placere militære medarbejdere som konsekvens af strukturændringer eller i prioriterede stillinger.

INTOPS og udstationering

Stillinger i INTOPS og stillinger i udlandet vil fortsat være tidsbegrænsede. FPT vil om nødvendigt bistå i at finde en stilling efter endt udstationering.

Tjenesteplaner for yngre officerer

Det vil fortsat være nødvendigt at lave lokale tjenesteplaner for enkelte grupper som eksempelvis nyudnævnte premierløjtnanter og kaptajner. Formålet med de lokale tjenesteplaner er at sikre medarbejderne et grundlæggende operativt eller teknisk fundament, inden de selv vælger stillinger. Det er dog målet at holde antallet nede og perioderne korte for ikke at underminere princippet om, at ansøgning er den primære vej til en ny stilling.

FAKTA

FPT forvalter til 1. november

Ordringen med en fast udstikker forsvandt, da FPT overgik til ny organisation 1. maj. Forvaltning og beordring af medarbejdere, som vi kender det i dag, fortsætter dog frem til 1. november.

Opgaverne vil blive varetaget af to bemandingsafdelinger i FPT.

ANSØGNINGSSYSTEMET

Major Morten Møller Larsen søgte selv sit nye job i forsvaret. Læs om hans erfaringer med det nye bemanningssystem.

AF FPT

Hvad er den største fordel ved det nye ansøgningssystem?

At jeg på lige fod med mine kollegaer kan komme i betragtning til de stillinger, som jeg finder spændende og interessante. Tidligere var det vanskeligt at overskue eller få kendskab til mulige stillinger, og dialogen skete mellem udstikker og medarbejder. Nu får den enkelte bedre mulighed for at monitorere hele kataloget. Det forudsætter naturligvis, at flest mulige stillinger slås op.

Hvad er den største udfordring ved systemet?

Jeg ser behov for øget gennemsigtighed. Det vil styrke troværdigheden hos medarbejdere, der eventuelt stiller sig tvivlende overfor, om der nu er retfærdighed til,

for eksempel at alle stillinger slås op, og at der ikke bliver lavet "korridor aftaler". Derudover kan kommunikationen under selve ansøgningsprocessen med fordel styrkes. Ansøgeren bør altid modtage en begrundelse ved et afslag samt en tilbagemelding på sin ansøgning og eventuel fremtræden under en samtale. Det vil skabe øget forståelse og mulighed for at forbedre sig til næste gang.

Hvad er dit bedste råd, når man skal skrive en ansøgning?

Læs stillingsopslaget grundigt igennem og find ud af, hvordan du bedst kan matche de krævede og ønskede kompetencer med din egen baggrund. Du opdager måske, at du gennem tiden har gennemført forløb, der ikke dengang umiddelbart syntes anvendelige, men som nu kan være anvendelige til netop den stilling, du sø-

ger. Ansøgningen bør i min verden ikke måtte fylde mere end én side og skal være overskuelig, læsevenlig og målrettet. Første mål er jo at komme videre til en samtale, hvor man nok skal få lejlighed til at uddybe og begrunde, hvorfor netop "jeg" er bedst egnet til stillingen.

Hvad er dit bedste råd, når man skal til jobsamtale?

Jeg var forud for jobsamtalen meget spændt på forløbet. De små tre kvarter forløb dog som en behagelig dialog mellem panelet og mig selv. Mit råd er, at man forud for samtalen tænker et spadestik dybere, end man gjorde i ansøgningen - med andre ord, hvordan uddyber jeg bedst det, jeg allerede har skrevet i min ansøgning? Overvejelserne gav mig roen til under samtalen at optræde mere målrettet, konstruktivt og ikke mindst være mig selv. ■

Den 1. juli 2013 vender major Morten Møller Larsen næsen mod Izmir i Tyrkiet, hvor han skal bestride stillingen som chef for Theatre Engagement Branch ved NATO HQ Land Component Command. Foto: FPT

NY HR-RÅDGIVNING TIL LEDERE OG CHEFER

Ledere og chefer i forsvaret og hjemmeværnet har nu mulighed for at kontakte den nye HR-rådgivning i Forsvarets Personeltjeneste.

FAKTA

Hvis du som medarbejder har spørgsmål om HR, skal du fremover sparre med din nærmeste leder og holde dig orienteret på HR-portalen og på www.forsvaret.dk/job

I sidste nummer af Forsvarsavisen blev HR-portalens og HR-rådgivningen omtalt. Nu er begge dele trådt i kraft. Foto: Bjarne Valdemar Jensen

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

RÅDGIVNING

Den 13. maj åbnede Forsvarets Personeltjenestes (FPT) nye HR-rådgivning for ledere og chefer i forsvaret. Det sker som led i forsvarets nye HR-model, der blandt andet betyder, at ledere og chefer får et direkte ansvar i forhold til at rådgive egne medarbejdere om HR.

Fremover skal forsvarets medarbejdere sparre om HR-spørgsmål med nærmeste leder og holde sig orienteret via blandt andet HR-portalens.

Allerede første dag fik FPT omkring 50 henvendelser med fra ledere og chefer, som ønskede rådgivning om HR.

Udvidet rådgivning om HR

Ledere og chefer med personaleansvar kan kontakte HR-rådgivningen elektronisk eller telefonisk med spørgsmål, som ikke besvares via HR-portalens. HR-rådgivningen er åben for telefoniske henvendelser alle hverdage fra 9-14 på 3266 5566.

HR-rådgivningen vejleder om alt lige fra den nye bemandingsproces til løn og kompetenceudvikling. Ledere og chefer kan sende spørgsmål eller anmodninger

via formularen "HR-rådgivning" på forsiden af HR-portalens. Det sker for at give den hurtigste og bedste rådgivning.

Ved at indsende en formular er du som leder eller chef med til at optimere FPT's rådgivning, som kan undersøge emnet, inden der vendes tilbage med et svar enten pr. mail eller ved at ringe. Hvis et spørgsmål kræver særlig ekspertise, vil anmodningen blive videresendt til en medarbejder i FPT, som er specialist på området.

Brug HR-portalens: Selvbetjening på nettet

I modsætning til HR-rådgivningen er HR-portalens beregnet til alle ansatte i forsvaret, hvad enten du er chef, leder eller medarbejder. Den er nu den primære indgang til informationer om ansættelse i forsvaret.

Portalens består af en række korte og enkle artikler om alt lige fra løn og kompetenceudvikling til barsel og arbejdsskade. Hver artikel indeholder nyttige links til elektroniske værktøjer, for eksempel blanketter eller ansøgningsskemaer og relaterede artikler.

Der kan søges informationer på flere måder. Enten ved at bruge søgefeltet eller ved at browse under de enkelte emner på HR-portalens. Har en medarbejder

for eksempel brug for at vide mere om reglerne for omsorgsdage, kan søgefeltet bruges, eller der kan klikkes på emnet "Fravær".

Skal en leder eller chef afholde en sygefraværssamtale med en medarbejder, kan vedkommende på samme måde finde værktøjer og gode råd til at afholde samtalen ved at bruge søgefeltet eller klikke på emnet "Fravær & orlov".

HR-portalens findes pt. kun på intranettet, men der arbejdes på en løsning, så portalens kan findes på internettet.

Vær med til at gøre portalens bedre

HR-portalens bliver udbygget i takt med, at de nye procedurer på HR-området falder på plads. Det betyder, at der i løbet af 2013 vil kunne findes information om forsvarets nye bemandingssystem. Det vil desuden også være muligt at se de seneste stillingsoversigter.

Hvis medarbejdere eller chefer oplever, at der er informationer om HR, som ikke findes på portalens, kan alle skrive til FPT via feedbackfunktionen, som findes på forsiden og på samtlige artikler.

HR-portalens findes på forsiden af det nye intranet ved at klikke på 'HR'-boksen nederst på siden. ■

NYT ONLINEKURSUS FOR CHEFER

– "DEMARS 916, OPKVALIFICERENDE DISPONENTKURSUS"

Kurset er relevant for dig, der til daglig er ansvarlig for godkendelse af arbejdstid. Det giver også mening at gennemføre kurset, hvis du er stedfortræder for en tidsdisponent.

Du tilmelder dig kurset, efter du har oprettet dig som bruger på Forsvarets Elektroniske Skole (FELS), som du kan finde både på FIIN og på internettet.

Ønsker du yderligere information, kan du sende en mail til FPT-KTP-HCM.

”

Søværnet har faktisk i flere år kørt med en model, hvor man har samlet lokalindkøberne, og vi kan se, at det giver en besparelse.

Michael Guy Diemar
major
chef for Forretningsområde
koncernfælles kapacitet

FAKTA

SAGEN KORT

Fremover skal alle lokalindkøb i forsvaret på nær dem, der pt. sker i Forsvarets Bygnings- & Etablissemestjenesten og hjemmevernet, klares via bestillinger til ét af otte nye indkøbscentre. Centraliseringen af lokalindkøb forventes på sigt at give en årlig besparelse på et to-cifret million beløb.

LOKALKØB

Ved lokalkøb forstås indkøb af materiel og forbrugsgods som må indkøbes lokalt i områderne af de brugende myndigheder i henholdsvis Danmark og Grønland. En væsentlig parameter er, at materialet har hurtig leveringstid, oftest fra dag til dag levering samt indkøb i mindre mængde.

I fremtiden skal en stor del af forsvarets lokalindkøb klares af otte indkøbscentre.

LOKALINDKØBENE SAMLES

I fremtiden skal lokalkøb i en stor del af forsvaret ske igennem otte nye indkøbscentre, der bliver fordelt over hele landet.

TEKST OG FOTO: FLEMMING DIEHL / FMT

INDKØB

Der er virkelig tale om mange bække små, når man kigger på, hvad der i forsvaret betegnes som lokalkøb. Det er nemlig alle de daglige forbrugsvarer, som bare skal være til stede, hvis man skal passe sit arbejde. Elpærer, kuglepenn, smøremidler, ja find selv på flere, men det omfatter også de mindre serviceydelser som fås fra for eksempel mekanikeren.

De små dagligdags ting koster isoleret set ikke særligt meget, men lægger man sammen, hvad over 20.000 mennesker forbruger på et år, så er det langt fra småpenge. Forbruget kræver, at der skal laves hundredetusinder af indkøbsordrer hvert år, og hver indkøbsordre indeholder oftest en hel række varer eller serviceydelser. Så der er virkelig mange bække små, og analyser har vist, at det kan give millionbesparelser, hvis man har fokus på selv de mindste indkøb. Det er årsagen til, at alle lokalindkøb nu samles i otte indkøbscentre under Forsvarets, Forsyning, Depot og Distribution (FDD).

De mange skjulte udgifter

- Helt generelt kan det godt være svært at forstå, at man ikke lige skal suse forbi den lokale mekaniker, hvis der er knas med bilen. I stedet skal man måske køre til mekanikeren, der ligger længere væk, fordi det er ham, vi har lavet en rammeaftale med. Og for at forstå, hvordan det kan være billigere, kræver det, at man også tæller håndteringsomkostningerne med, fortæller major Michael Guy Diemar, der er chef for Forretningsområde koncernfælles kapaciteter i FDD.

De færreste ved nok, hvad håndteringsomkostninger er for en størrelse. Men kort fortalt er det alle de skjulte omkostninger, der er udover selve prisen. For vælger man at bruge den lokale til en serviceydelse udenom en rammeaftale, så skal der indhentes tilbud, prisen skal aftales, og ordren skal registreres i systemet. Lidt det samme skal ske, hvis man vælger at købe noget så simpelt som for eksempel elpærer i sit nærområde. Man skal lige finde den bedste pris, varen skal hentes, og den skal registreres. Hver en lille handling tager ar-

bejdstid, hvor man skal have løn, og det er en del af håndteringsomkostningerne.

Tid er penge

- Har vi ikke faste aftaler med den lokale mekaniker, så ved vi ikke, hvor stabil han er, og måske skal vi så også rykke for arbejdet eller klage, hvis prisen ikke er som aftalt. Så skal der igen bruges tid, og når man tæller alle håndteringsomkostningerne med, kan en lille ting eller ydelse være blevet voldsomt dyr, forklarer Michael Guy Diemar.

- Som det er nu, har vi rigtig mange ansatte, der må lave lokalindkøb, og de er bredt fordelt over hele forsvaret. Vi kan se, at nogle af dem laver to indkøbsordrer om året, og andre over 13.000. Og det er som med kirurgen. Jo flere operationer han laver, jo hurtigere og bedre bliver han, og der laves færre fejl. Det samme gælder for lokalindkøberne, og det er baggrunden for, at vi nu laver otte centre med medarbejdere, som ikke skal lave andet end lokalindkøb, siger Michael Guy Diemar, der ser yderligere fordele ved løsningen.

- Vi kan få volumen op på hver enkelt indkøbsordre. Det vil sige, vi skal samle vores indkøb ved få leverandører. Jo færre indkøbsordrer, jo mindre er håndteringsomkostningerne. Både hos os, men leverandørerne skal jo også håndtere færre indkøbsordrer. Det giver en besparelse hos dem, og så kan vi måske trykke prisen endnu mere.

En afprøvet model

Men nu har man jo før sagt, at centralisering vil give besparelser, uden at det så egentlig holdt vand. Hvordan undgår man lige, at det sker med de nye indkøbscentre?

- Søværnet har faktisk i flere år kørt med en model, hvor man har samlet lokalindkøberne, og vi kan se, at det giver en besparelse. Det er selvfølgelig også et kriterium, at det ikke må tage længere tid, før den enkelte så får sin vare. Men her er erfaringen fra søværnet også, at det faktisk går hurtigere, når lokalindkøbene er centraliseret. Både fordi at indkøberne er rutinerede, men også fordi, at du undgår, at lokalindkøberne ikke lige er til stede på grund af ferie eller kursus. ■

NY UDDANNELSE AF SERGENTER

233

Er antallet af sergentelever inkl. kadetaspiranterne i forsvaret.

Kilde FPT

Forsvarskommandoen arbejder sammen med repræsentanter fra de operative kommandoer og sergentskolerne med forskellige muligheder for den fremtidige tilrettelæggelse af sergentuddannelserne.

AF FORSVARETS HOVEDREDAKTION

UDDANNELSE I forbindelse med forsvarsforliget blev det besluttet, at forsvarrets sergentuddannelser skal overgå til SU. Siden da har der verseret rygter om, hvordan det nu ville komme til at virke praksis, herunder om det overhovedet vil være muligt at rekruttere til sergentuddannelserne på SU?
- De væsentligste hensyn i vores arbejde med sergentuddannelserne er, at vi opnår de nødvendige kompetencer, at vi opnår det ønskede provenu samt hensynet til rekruttering. Som udgangspunkt ændres der ikke i indholdet af sergentuddannelser og dermed heller ikke i de kompetencer, der opnås i forbindelse med uddannelsen. Den største ændring vil derfor være, at sergenteleverne fremover ikke vil være ansat som tidligere, mens de går på uddannelsen, og de vil derfor heller ikke modtage løn,

siger Henrik Ryberg, der er chef for den personelstrategiske afdeling i Forsvarskommandoen.

Flere modeller

Uddannelsen vil fra efteråret være SU berettiget, som ungdomsuddannelse, og den enkelte sergentelev kan derfor ansøge om SU jævnfør gældende regler.

- Vi tror på, at indholdet i sergentuddannelserne er af en sådan kvalitet, at unge mennesker i dag kan se perioden på SU som en investering i forhold til en fremtidig karriere enten i forsvaret eller det civile erhvervsliv, siger Henrik Ryberg.

Rekruttering er et væsentligt parameter for arbejdsgruppen. Derfor arbejdes der også på en alternativ model for stampersonel. Denne model går ud på at gennemføre uddannelsen modulopdelt ved siden af havende tjeneste. Uddannelsen vil blive en kombination af tilstedeværelse, fjerundervisning og træning i egen enhed. ■

- Hvordan uddannelserne i de tre værn kommer til at se ud er endnu for tidligt at sige, da det er et arbejde, der stadig er i gang i arbejdsgruppen. For Hærens vedkommende gennemføres den en afkortede sergentuddannelse i efteråret som et midlertidigt modulforløb. Erfaringerne herfra vil blive inddraget i det videre udviklingsforløb. De endelige forløb for alle tre værn forventes klar i starten af 2014, siger Henrik Ryberg. Foto: Trine Axelholm

Læs mere om it i forsvaret på forsvaret.dk/fkit.....

IP telefoni løsninger er allerede implementeret ved nogle af forsvarrets enheder. Det gælder blandt andet ved Veterancentret, Hjemmeværnskommandoen samt Arktisk Kommando. Foto: Thomas H. Reimann

ENDNU MERE MOBIL

AF THOMAS H. REIMANN / FKIT

TELEFONI Forsvaret er i gang med at udskifte bordtelefonen med mobilen. Årsagen er, at mobilen har store fordele fremfor bordtelefonen.
- Brugen af IP-telefoni betyder, at ligegyldig hvor man er i landet, så har mobilen kontakt til en mast, der transmitterer samtalen på vores FIIN-net, forklarer John Ib Hansen, konsulent i Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste (FKIT).

Han mener, at forsvarrets ansatte skal vurdere, om de virkelig har brug for både

en bordtelefon og en mobiltelefon.

- Vi forsøger at øge medarbejderens mobilitet ved brug af mobiltelefoner samtidig med, at vi begrænser forsvarrets udgifter til køb af bordtelefoner.

Forældet teknik

FKIT er i tæt samarbejde med Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste (FBE) ved at udskifte de gamle analoge anlæg og telefoncentraler med IP-løsninger.

- Nogle af de gamle analoge centraler kan koste op mod 1 million kroner i vedligehold om

året, andre står snart for udskiftning grundet forældet teknik, og derfor har FBE prioriteret rækkefølgen for, hvilke enheder der skal overgå til den nye løsning først, siger John Ib Hansen.

En anden fordel er, at al drift af telefoni centraliseres ved FKIT, hvilket vil betyde en bedre mulighed for at styre forbruget i forhold til anvendelsen.

Der er dog enheder, der stadig vil have brug for en bordtelefon, men det vurderes i forbindelse med de indledende møder mellem enhederne og FKIT. ■

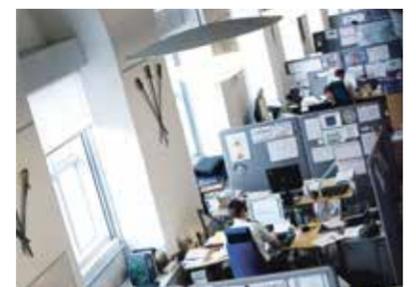
Ny håndbog i stabstjeneste

HÅNDBOG: Håndbog i stabstjeneste er nu udkommet i en ny og revideret udgave og kan læses på forvaltningsgrundlaget.

Håndbogen kan læses på intranettet under punktet forvaltningsgrundlag. Håndbogen henvender sig til stabsmedarbejdere i en administrativ stab, og kan bruges som grundlag for undervisningen i forbindelse med stabstjeneste. Håndbogen giver et overblik over de vigtigste principper, rammer og redskaber i stabsarbejdet, og formålet er at støtte forsvarrets medarbejdere i at arbejde ensartet, rationelt og struktureret.

I teksten er der links til relevante dokumenter, bestemmelser og vejledninger, og læseren får dermed det fornødne grundlag for at udføre et ensartet og effektivt stabsarbejde.

Brug derfor håndbogen i elektronisk form. Dermed vil links altid være aktive, opdaterede og direkte. ■

FÆLLES EFTERRETNINGER

Dansk efterretningsofficer på arbejde i Afghanistan: Det kræver et højt fagligt niveau at vurdere kvaliteten af indsamlede informationer. Foto: William Leslie Mitchell.

Nyt værnfælles uddannelsesforløb på efterretningsområdet skal sikre, at forsvaret er rustet til at navigere hurtigt og effektivt i morgendagens komplekse operationsmiljøer.

AF RASMUS MELDGAARD / FAK

EFTERRETNING Når danske efterretningsanalytikere i fremtiden skal stykke informationsbrikker fra forskellige kilder sammen til et dækkende billede af operationsmiljøet, bliver det i stigende grad med data indhentet af alle tre værn. Operationsmiljøerne i både Afghanistan og Irak viste sig at være mere komplekse end i tidligere konflikter, og derfor peger pilen på, at der i fremtiden vil være et stigende behov for en værnsfælles tilgang til efterretningsarbejdet. Det har forsvaret taget konsekvensen af og etableret et nyt værnsfælles uddannelsesforløb på efterretningsområdet.

- De seneste gange, vi har været engageret i konflikter, har vi oplevet meget komplekse operationsmiljøer. Udviklingen i operationsmiljøerne betyder, at de indeholder mere end blot de mere traditionelle elementer som terræn-dimensionerne, vejret og modstanderen. Foruden disse vante elementer vurderer vi i nutidens komplekse operationsmiljøer også allierede aktører, neutrale aktører, hele cyberområdet, politik, militær, økonomi, samfund, infrastruktur og informationsdomænet - for blot at nævne nogle af de faktorer, der tilfører operationsmiljøet kompleksitet, siger major Niels Ellehøj Petersen fra Forsvarsakademiet, der selv arbejder med efterretning.

Han mener, at man for at forstå disse komplekse miljøer og deres indre dynamikker er nødt til at få flere perspektiver på, og det er netop det, den nye værnsfælles tilgang åbner op for.

- Vores erfaringer viser, at samtænkning mellem værnene øger kvaliteten af efterretningerne. De respektive værn har forskellige perspektiver og spidskompetencer på efterretningsområdet, som komplimenterer hinanden, og det kan vi udnytte til at skabe mere dækkende og præcise analyser. Derfor har vi etableret det nye værnsfælles forløb, siger Niels Ellehøj Petersen.

Han understreger samtidig, at den nye tilgang ikke skal afløse det værnsspecifikke efterretningsarbejde eller værnsspecifikke efterretningsuddannelser. Tanken er snarere, at de to ben skal understøtte hinanden.

Uddannelse i tre trin

Ifølge Frank Jacobsen fra Afdelingen for Taktisk Efterretningstjeneste på Hærens Officersskoleer tanken med forløbet, at styrke og professionalisere E-miljøet ved at blandt andet at give deltagerne en mere holistisk tilgang til efterretningsarbejdet og at sikre en rød tråd i både kursusudbud og i efterretningsarbejdet på de forskellige niveauer.

Det værnsfælles forløb er bygget op omkring tre modu-

ler: Et grundlæggende modul, et videregående modul og et orienterende chefmodul.

- Det grundlæggende modul sigter mod at give deltagerne en grundlæggende indføring i og kendskab til principperne for efterretningstjeneste, siger Frank Jacobsen. Det skal efterfølgende suppleres med relevant uddannelse, træning og tjeneste ved enheder og stabe i værne eller ved værnsfælles myndighed.

- Næste trin i udviklingen er det videregående modul. Her er deltagerne en blanding af civile og militære, akademikere og praktikere og målet er selvfølgelig at komme mere i dybden. Deltagerne arbejder mere kritisk med efterretning og forsøger sammen at doktrinudvikle og raffinere vores tilgang til arbejdet, supplerer Niels Ellehøj Petersen, og fortsætter:

- Seneste modul på stammen er det orienterende chefmodul, som Forsvarskommandoen har besluttet skal gennemføres første gang i efteråret 2013. Her er målet at klæde cheferne på til både at anvende og lede deres efterretningsmedarbejdere så effektivt som muligt.

Sammen giver de tre moduler et fælles udgangspunkt for efterretningsarbejdet mellem værnene og de forskellige medarbejderniveauer. På den måde skaber det nye forløb grobund for et endnu mere effektivt efterretningsarbejde i fremtiden. ■

FAKTA OM DE VÆRNSFÆLLES EFTERRETNINGSUDDANNELSER

EFTERRETNINGSKURSUS FOR FORSVARETS CHEFER:

Modulet retter sig mod forsvarets chefer på C/M400 niveau med ansvar for efterretningskapaciteter.

Modulet er et tilbud til forsvarets C/M400 chefgruppe om at blive opdateret på efterretning og få en større indsigt i den uddannelse, deres efterretningspersonel har gennemført.

Læs mere om modulet på www.fak.dk/uddannelse under Militære operationer.

VÆRNSFÆLLES VIDEREGÅENDE EFTERRETNINGSUDDANNELSE:

Modulet henvender sig primært som til funktionsniveau M321, M322 og M331 eller civile med en tilsvarende baggrund og efterretningsmæssige minimumskvalifikationer.

Modulet giver deltagerne en solid viden inden for efterretningsområdet baseret på national og international forskning.

Læs mere om modulet på www.fak.dk/uddannelse under flex-moduler.

VÆRNSFÆLLES GRUNDKURSUS I EFTERRETNINGSTJENESTE

Modulet retter sig mod personel, der ikke tidligere har arbejdet med efterretning.

Modulet tager udgangspunkt i NATO Standard Agreement 2555, der blandt andet beskriver indholdet i et såkaldt Basic Intelligence Training Program, og det giver en grundlæggende indføring i og kendskab til principperne for efterretningstjeneste.

IND I SKÆRMEN

Der skrues i fremtiden op for mængden af fjernundervisning i forsvarets uddannelser. Det stiller nye krav til både undervisere og studerende.

AF RASMUS MELDGAARD / FAK

DIGITALT Undervisere og studerende i forsvaret skal vende sig til at den traditionelle undervisning i stigende grad bliver suppleres med digitale virkemidler som fx virtuelle arbejdsgrupper, online chat eller video. Forsvaret har en klar ambition om, at 50 procent af forsvarets uddannelser i 2014 skal gennemføres som en kombination af traditionel undervisning og fjernundervisning, hvor de studerende undervises over internettet, siger oberstløjtnant Anders Vagn Schmidt fra Personelstrategisk Afdeling på forsvarsakademiet, der har arbejdet med forsvarets strategi på området.

Kombinationen af traditionel undervisning og fjernundervisning, som fremover vil indgå i mange af

forsvarets uddannelser, kaldes "Blended Learning". Med den nye undervisningsform følger en række nye pædagogiske principper og teknologiske værktøjer, som både undervisere og elever skal vænne sig til.

Nye roller

Ifølge Claus Christiansen fra Forsvarsakademiets Institut for Pædagogik, Fjernundervisning og Uddannelsesteknologi bliver en af de store omvæltninger for underviserne, at de skal vænne sig til at udfylde en række nye roller:

- Et blended learning-forløb gennemløber en række faser, der adskiller sig fra et traditionelt undervisningsforløb. Det betyder, at underviserens rolle skifter i løbet af processen. I den første fase af et blended learning-forløb fungerer underviseren som fjernundervisnings-facilitator, der sikrer,

at de studerende lærer hinanden at kende og bliver vant med at arbejde med internettet og de nye teknologier, siger Claus Christiansen og fortsætter:

- Senere i forløbet udvikler underviserens funktion sig til en mere støttende rolle, hvor de studerende hjælpes med deres individuelle opgaver og med at løse opgaver i samarbejde med deres medstuderende online. Sidst i processen skulle de studerende være så erfarne med teknologien, at den bliver selve grundlaget for at skabe ny viden. Alle blended learning-forløb gennemløber disse faser og underviserens opgave er at sikre at processen foregår så let som muligt. ■

LÆR AT MIKSE

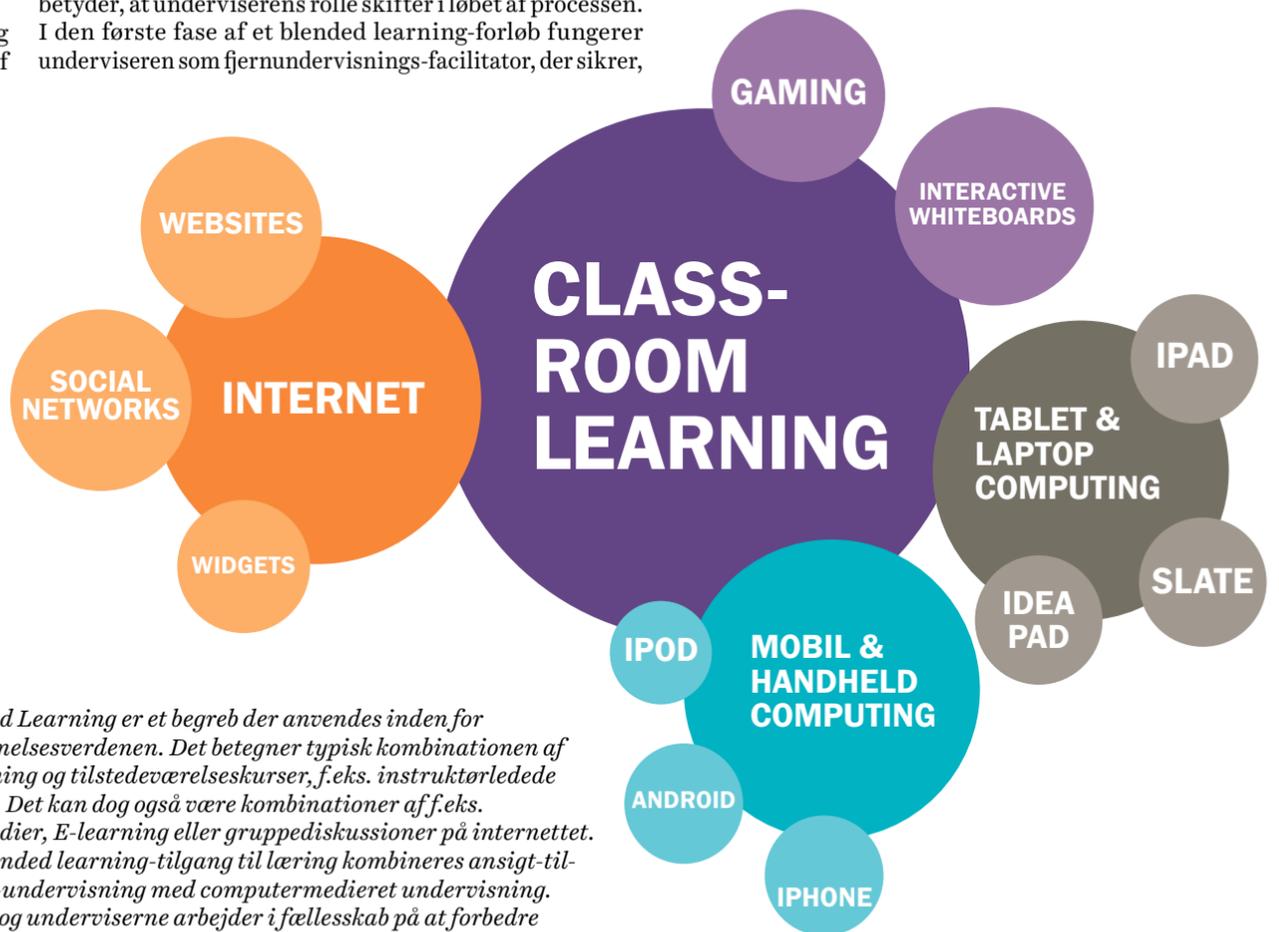
AF RASMUS MELDGAARD / FAK

UNDERVISNING Som led i arbejdet med at integrere mere fjernundervisning i forsvarets uddannelser gennemfører Forsvarsakademiet nu en uddannelse for undervisere og lærere, som skal facilitere fjernundervisning.

Uddannelsen retter sig mod kursusledere eller faglærere, der skal stå for komplekse uddannelser, hvor de studerende skal arbejde sammen om kompliceret stof og læreprocesser, samt øvrige uddannelsesansvarlige der kombinerer fjern- og tilstedeværelsesundervisning.

Deltagerne rustes til at udvikle og gennemføre deres egne undervisningsforløb med blended learning.

Deltagerne på kurset bør have en solid undervisningsmæssig baggrund og flair for Informations- og Kommunikationsteknologi. ■

Blended Learning er et begreb der anvendes inden for uddannelsesverdenen. Det betegner typisk kombinationen af e-learning og tilstedeværelseskurser, f.eks. instruktørledede kurser. Det kan dog også være kombinationer af f.eks. selvstudier, E-learning eller gruppediskussioner på internettet. I en blended learning-tilgang til læring kombineres ansigt-til-ansigt-undervisning med computermedieret undervisning. Elever og underviserne arbejder i fællesskab på at forbedre kvaliteten af såvel læring som undervisning. Kilde: Wikipedia.

MENTORORDNING SKAL UDVIKLE LEDERE

Fem virksomheder i gang med et mentorprojekt. Målet er at udvikle unge ledere.

AF LOUISE JUEL BROCH / ACW

UDDANNELSE Initiativet til mentorprojektet er taget af chefen for Air Control Wing, oberst Jan Toft, der selv havde glæde af et lignende tiltag, da han for cirka 20 år siden var ung leder i flyvevåbnet. Dengang havde han en leder fra TeleDanmark som mentor

Mentorprogrammet lykkedes dog, og selvom der senere har været forsøg på centralt at få noget lignende op at stå igen, er det aldrig lykkedes.

Vi er næsten for ens

Obersten valgte derfor at tage sagen i egen hånd, og med lidt bearbejdede lykkedes det

at få fire andre virksomheder med på ideen. Det var vigtigt for Jan Toft, at det ikke blev et internt projekt med officerer som mentorer for officerer.

- Forsvaret bryster sig af at have den bedste lederuddannelse i Danmark, og det er nok også rigtigt, især fordi vi har så meget praktisk føring under og efter uddannelsen. Men på et eller andet plan er vi næsten for ens; vi er udvalgt ved hjælp af samme procedure, uddannet i næsten det samme system og har haft de samme jobs, siger han.

Med andre øjne

Derfor er det ifølge obersten mere givtigt at have en mentor fra en anden type virksomhed, så man får andre ledelsesmæssige referencer

med i mentorvirket.

- For mit eget vedkommende, er det også min erfaring, at det er i mødet med andre ledelseskulturer, at jeg har lært mest, siger Jan Toft.

Han forklarer, at der også er en anden væsentlig årsag til, at mentor og mentee helst ikke skal komme fra den samme organisation: - Man kan nemmere betroe sine inderste tanker og tvivl til én, som ikke umiddelbart kan ende med at blive ens egen chef ude i fremtiden, som det jo nemt kan ske i flyvevåbnet.

Mentorprojektet løber foreløbigt over 10 måneder med fire inspirationsmoduler undervejs, og mentor og mentee mødes med hinanden cirka en gang om måneden i perioden. ■

Udover Air Control Wing deltager Dantherm, Grundfos, Midt- og Vestjyllands Politi og Jyske Bank i projektet. En styregruppe, sammensat af medarbejdere fra virksomhedernes HR-afdelinger, har sat mentor og mentee sammen ud fra de områder, som de forskellige ønsker udviklet.

Army Games

CROSSFIT: Aalborg Kaserner dannede lørdag d. 20. april rammen om en CrossFit konkurrence kaldet Army Games 2013. Arrangementet var åbent for både soldater og civile, og de 41 deltagere i henholdsvis dame- og herrerækken blev udsat for fire Workouts Of the Day (WOD), der testede deres fysiske form til det yderste med så forskellige øvelser som dødløft, Burpees og Kettlebell Swings. Trænregimentet var vært for Army Games, og det er ikke sidste gang, at Aalborg Kaserner lægger hus til tilsvarende konkurrencer. ■

Nyt kirurghold til Bastion

AFGHANISTAN: Den 24. april tog tre danske læger og fem sygeplejersker af sted mod felthospitalet i Camp Bastion, hvor de skal støtte det engelske og amerikanske sundhedspersonel henover sommeren, som traditionelt er højsæson for kamphandlinger i Afghanistan. Kirurgholdet består af tre teams af hver tre læger og fem sygeplejersker, der afløser hinanden efter to måneder. Hvert team består af en speciallæge i anæstesi, en speciallæge i kirurgi, en speciallæge i blød kirurgi (mave-tarm), en anæstesisygeplejerske og fire operationssygeplejersker. ■

30 TUSIND

cirka så mange veteraner har Danmark fået siden 1992

Frederik Holte og Kim Holst-Jensen slapper af efter en god træning.

F.C. GRANATCHOK

En flok veteraner mødes hver uge til fodboldtræning og netværk. Adgang til motion og gode kammerater hjælper veteranerne til en mere aktiv og social hverdag.

TEKST OG FOTO: STINE TORP CARLSEN / VETCO

VETERANER

- Skyd for helvede. Hold kæft mand! Man skulle tro, du kom fra flyvevåbnet, lyder det fra en af FREMS fodboldbaner, hvor elleve veteraner kæmper om bolden. Klokken er 18, og himlen lyser blå mod det grønne græs.

Fodboldholdet F.C. Granatchok træner sammen hver tirsdag fra klokken 17.30 til 18.30. Sådan har det været siden første februar. Lige nu træner holdet til en venskabskamp mod Inside Right - et veteranhold fra England. De kaster dog gerne handsken og udfordrer andre veteraner hjem til kamp.

- Lige nu arbejder vi med at få F.C. Granatchok i topform. Men det er klart, at vi har ambitioner om at skabe en national veteranturnering, siger Søren Lassen, aktivitetskoordinator i Veteranhjem København.

Fodbold samler veteraner

Søren er sammen med veteranen og fodboldtræneren Jæger ildsjælene bag F.C. Granatchok. Søren sørger for baneleje,

fodboldstøvler og transport, mens Jæger træner holdet.

- Vi startede holdet her, fordi fodbold er en fantastisk sport for veteraner. Vi er jo alle sammen gamle topidrætsmænd, men når vi så kommer uden for hegnet, kan det være svært at motivere sig selv til sport, siger Jæger.

Undersøgelser viser, at motion indvirker positivt på det psykiske helbred. Frisk luft og motion giver en naturlig træthed og ro i både krop og hoved. Samtidig træner et holdspil som fodbold, sociale færdigheder og korpsånd. - Derfor anbefaler vi også ofte motion som et vigtigt supplement til vores behandling, siger Trine Østergård, som arbejder som psykolog ved Veterancentret.

Hun forklarer desuden, at holdsport kan være med til at styrke selvværdet og livskvaliteten. Det genkender både Søren, Jæger og spillerne.

- Det giver en fantastisk ro. I starten var jeg lidt sløv til at komme af sted, men nu kan jeg ikke undvære det. Det er fedt at blive revet ud af sine tanker og bare have det sjovt, siger Peter, som spiller på holdet.

De fleste af F.C. Granatchoks spillere kender hinanden fra Veteranhjem København. Men klubben og hol-

det er åbent for alle veteraner. Det kræver ikke tilmelding. Man dukker bare op på FREMs baner i Valby eller på Veteranhjem København, som arrangerer fælles transport.

Egen tribune til fodbold og netværk

Ud over fodboldtræning og turneringer har holdet også deres egen tribune på FREMs stadion.

Lige nu skrider brædderne på maling, men det er også en del af projektet at bygge tribunen og holdet op sammen.

Hver 14. dag mødes veteranerne til FREMs hjemmekampe, mad og netværk. Holdet har nemlig stor bevidsthed om, at de gennem fodbolden kan støtte hinanden til et socialt liv, bolig og job.

- Mange af os veteraner har vores egne virksomheder. Mangler du et job, finder vi en løsning. Veteraner er den bedste arbejdskraft, du kan forestille dig, siger Jæger.

Efter to timers træning forlader F.C. Granatchok banen badet i grin og sved. Nogle kører hjem med det samme. Andre tager en smøg sammen i aftensolen, inden de vender cyklen mod Veteranhjem København. ■

TRÆN MED FORSVARET

● Din personlige træner i lommeformat. I de følgende numre af forsvarsavisen bliver du præsenteret for de træningsprogrammer som forsvarrets app: Træn med Forsvaret indeholder. App'en kan bruges af alle uanset tidligere træningserfaring.

Downloader du app'en, vil du, efter at have overstået den formelle oprettelse, blive præsenteret for tre valgmuligheder.

Få et personligt 8-ugers program.

Dette program er uden overdrivelse det, der gør Træn med Forsvaret til noget helt særligt. App'en sammensætter et personligt træningsprogram på baggrund af dit aktuelle niveau. Det eneste, det kræver, er, at du gennemfører forsvarrets coretest og en af to konditests.

Hver deltest er vist med video, grafik og tekst og styres/opmåles af app'en. Du kan tage testene

enkeltvis eller i forlængelse af hinanden, og de kan - med lidt snilde - gennemføres hjemme hos dig selv.

Når de otte coretests samt en af de to konditests er gennemført, genererer app'en et personligt 8-ugers program.

I de første fire uger vil der være tre træningspas om ugen, og de sidste fire uger vil der være fire træningspas om ugen.

Afhængigt af dine erkendte styrker og svagheder vil der i de sidste fire uger blive lagt mere fokus på at forbedre dine svagheder. Er svagheden for eksempel kredsløb, vil der i fem til otte uger være et styrkepas, et coretræningspas og to kondipas. Når de otte ugers træning er gennemført, lægges der op til, at du tager en ny test og får et nyt program. Det personlige træningsprogram er for dig, der ønsker kvalitet i træningen, og ikke er prøv-dig-frem-typen.

FAKTA

Forsvarets Rekruttering og Center for Idræt har sammen udviklet og lanceret Forsvarets APP: **Træn med Forsvaret**.

Den bygger på dele af de træningsmetoder og anbefalinger, som er beskrevet i håndbog for militær fysisk træning.

App'en kan downloades gratis i APP Store og Google Play og virker på både iPhone og Android.

HØJ SOL OVER SØNDERMARKEN

550 løbere samlede penge til danske krigsveteraner, da den anden udgave af Hærløbet blev afviklet i smukt forårsvejr i Søndermarken på Frederiksberg.

AF ANDERS FRIDBERG / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

HÆRLØB Slotsgården på Frederiksberg Slot summer af liv. Hjælpere i røde t-shirts deler startnumre og blå t-shirts ud til forventningsfulde løbere. Ved borde i den brostensbelagte gård bliver der snakket, sippet vand, monteret numre og strammet sko. Der er mindre end en time til starten går for den anden udgave af Hærløbet, og med høj sol over slottet på toppen af Valbybakke og Søndermarken på den anden siden af Roskildevej, er rammerne perfekte for et godt løb.

Enkelte udefra

Hærløbet er arrangeret af idrætsforeningen på Hærens Officersskole, og formålet er først og fremmest at samle penge til støtte fra danske veteraner. Løbet er åbent for alle, men et hurtigt blik rundt i slotsgården afslører, at løbet stadig har bedst greb i forsvarret egne ansatte. Ud over løbere og hjælpere fra Hærens Officersskole er der blandt andet hold fra Søværnets- og Flyvevåbnets Officersskoler, Kongeskibet Dannebrog, Idrætsforeningen i Oksbøl, Gardehusarregimentet og Livgarden. Ligesom veteranerne er repræsenteret med hold fra Veteranhjemmet i København, der modtog overskuddet fra Hærløbet 2012, og Team Veteran, der bruger løbet som første skridt i træningen frem mod U.S. Marine Corps Marathon i Washington til oktober.

Der er dog også løbere, der absolut ingen tilknytning har til forsvarret. En af dem er Jette Michaelsen fra løbeklub-

ben 5-tårnsmotion i Kalundborg. Hun og hendes medløbere er kørt tværs over Sjælland for at løbe i Søndermarken. - Det gør vi gerne. Det går til et godt formål, vi vil gerne støtte veteranerne og soldaterne i det hele taget, siger hun.

Penge til hjælp

Sidste år overrakte løbsarrangør løjtnant Nicolai Jensen 100.000 kr. til veteranhjem København efter løbet. I år bliver pengene delt ud, inden løberne sendes af sted. Nicolai Jensen overrækker 50.000 kr. til Støt Soldater og Pårørende og 50.000 kr. til De Blå Baretters Kammeratstøtteordning. Dagens tredje check fra en af løbets sponsorer er dog den største. Smykefirmaet Aagaard overrækker Støt Soldater og Pårørende 388.575 kr. Det er en del af overskuddet fra firmaets salg af "Soldier til soldier" armbånd.

Selve Hærløbet er en forholdsvis barsk affære. Der er to pæne bakker på den 2,5 km lange rundstrækning i Søndermarken, der skal løbes to eller fire gange. Alligevel bliver både fem og 10 kilometeren vundet i gode tider, inden løberne bevæger sig tilbage til spisning og hygge i slotsgården. Her gør Nicolai Jensen status.

-Det er gået over alt forventning. Folk har bakket op på en helt fantastisk måde, og vi kan igen i år sende 100.000 til de danske veteraner. Det er vi stolte over. Vi har været cirka 550 løbere her, og så er der ca. 100, der har løbet i Kosovo og Afghanistan. Det initiativ er vi meget glade for, siger Nicolai Jensen. ■

Baglandet:

”

Jeg er stolt, og det har man lov til at være.

Inger Kaae Eriksen mor

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Blomsterne på spisebordet hænger med hovederne og skulle egentlig smides ud. Alligevel får de lov til at stå lidt længere. Det ligger egentlig ikke til Inger Kaae Eriksen at være rørstrømsk, men buketter var en fødselsdagshilsen fra hendes datter i Afghanistan. Derfor er den svær at smide ud.

Ingen faste aftaler

Det er anden gang, at Anette er udsendt. Første gang var i det noget mere fredelige Kosovo.

Inger bakker op om beslutningen, for hun ville selv gøre det samme, hvis hun var ung i dag.

- Selvfølgelig tænker jeg da over, at hun er i krig, og hvad der kan ske. Men hvis man hele tiden tænker over det, så bliver man jo halvidiot. Hun er eventyrlysten, og det må jeg nok tilskrive os selv. Vi har slæbt hende rundt til alverdens steder, siden hun var lille, og animeret hende til at være åben for andet end det, der lige ligger på

den anden side af gaden, fortæller Inger Kaae Eriksen.

Hun husker tydeligt dagen, hvor de sagde farvel. Det var en tidlig februar morgen, hvor Tune Lufthavn var badet i den smukkeste solopgang. En fin afsked, hvor der selvfølgelig blev knebet et par tårer. Nu er afstanden og adskillelsen hverdag, og familiens kommunikation er tilpasset Anettes liv i Afghanistan.

- Vi har ingen faste aftaler, og det har jeg det godt med. Med en fast aftale ville jeg føle mig bundet, for hvad nu hvis hun ikke ringede? Det ville gøre mig mere nervøs. Den eneste gang vi havde en fast aftale, var den dag, hvor mormor fyldte 90, smiler Inger Kaae Eriksen.

Send flere Toffifee

De mailer og taler sammen næsten hver uge, og samtalerne handler om løst og fast. Om foråret, der er på vej, og fuglene der pipper. Eller om rådyrene ved sommerhuset på Rømø. Små glimt hjemmefra, som pludselig får større betydning, når man er langt væk. Og så er der bestillingerne. "Hårshampoo. Den orange,

Inger Kaae Eriksen er 59 år og bioanalytiker på Køge Sygehus. Hun er gift med Erik og mor til Anette, som er 25 år og udsendt som sprogofficer på ISAF 15.

Foto:
Susanne Blomqvist

du ved. Min Gucci-parfume. Toms Guldkarameller og Toffifee. Hvis du altså gider, mor." Det gider Inger Kaae Eriksen godt! Ligesom hun selvfølgelig kastede sig ud i et større detektivarbejde for at bestille en kagekone i kuffen, da datteren fyldte 25. Og samlede fødselsdagskort sammen fra venner og familie, som blev sendt ned til fødselaren.

Sidste vilje

Selv om Inger Kaae Eriksen takler udsendelsen med overskud og godt humør, så har der også været svære tidspunkter. For eksempel da datteren bad sine forældre om at være med til at skrive hendes "Sidste Vilje." - Det var hårdt, men samtidig en kæmpe tillidserklæring. Vi lærte nok hinanden at kende på en ny måde, selv om vi altid har været meget åbne og gode til at dele vores inderste tanker. Hun pakkede papirerne sammen og gav dem til os. Den dag hun kommer hjem, får hun dem tilbage. Jeg er stolt af hende, og det har man lov til at være, siger Inger Kaae Eriksen. ■

HISTORIEN KORT

Kitwe, Nordrhodesia

19. september 1961

Ved en pressekonference i Nordrhodesia (det nuværende Zimbabwe) venter præsidenten, Moise Tshombe, fra udbryderrepublikken Katanga (det østlige Congo) på at FN's svenske generalsekretær Dag Hammarskjöld skal ankomme. En FN-talsmand siger:

"Præsident Tshombe, Hr. Hammarskjöld er død. Hans lig ligger ikke langt fra vraget af hans fly."

FN-missionen i Congo i årene 1960-64 var den første fredsbevarende operation i Afrika. Den skulle forhindre, at Congo gik i opløsning efter selvstændigheden fra Belgien. Missionen var meget vanskelig og kostede ud over generalsekretæren også 250 FN-soldater og civile livet. Danmark havde i alt cirka 1.000 udsendte i Congo og undgik tab. Det lykkedes at bevare Congo som en samlet stat. Dag Hammarskjöld blev efter sin død tildelt Nobels fredspris.

ARKIVFOTO FRA FN'S FOTODATABASE

UNIFORMEN

Sirius uniformsmærke

1 Slædepatruljen Sirius har et uniformsmærke, hvor særligt to symboler fremtræder: En sort slædehund, der hviler på en guldbeslæet halsrem på Siriusstjernen - også kaldet hundestjernen. En påmindelse om, at slædepatruljen ikke kunne overvåge den barske og uvejsomme ubeboede kyststrækning i det arktiske Grønland uden sine slædehunde og evne til at kunne navigere.

2 Sirius uddannelsesemblem er det samme dog med den forskel, at der ikke står Sirius under mærket.

3 Uniformsmærket fås i to størrelser, hvor det store benyttes på jakke, og det lille benyttes på skjorte og sweater.

CHEFEN LÆSER

HULEBJØRNENS KLAN

Jean M. Aule

LÆS Jeg er lige kommet igennem Jean M. Auels bøger i serien. Igen. Det er ikke første gang, jeg læser dem, og det bliver heller ikke sidste gang. De bøger er fantastiske, og jeg synes, jeg bliver ved med at få noget nyt ud af dem.

FIFTY SHADES OF GREY

E. L. James

LÆS Jeg synes, jeg blev nødt til at være med på bølgen, og jeg synes faktisk, de var gode. Man kan altid blive klogere af at læse om mødet mellem to modsætninger. Og så er der måske en lektie til lære for vores organisation om at give slip på kontrollen og leve lidt mere i nuet.

Karen Jaquet

Afdelingsleder i
Flyvertaktisk
Kommandos
sekretariat

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Ud igen:

”

Det giver mig altså et kæmpe kick!

Anita Schlippe Rasmussen sygeplejerske

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Denne gang ved hun præcis, hvad hun går ind til. To måneder på verdens travleste traumecenter med en imponerende overlevelsesprocent. Med alt hvad det indebærer af adrenalin-kick, professionelle udfordringer og voldsomme skader.

- Du kan arbejde et helt liv herhjemme og stadig ikke se det samme, som du ser hernede på en måned. Vi ser folk komme ind med helikopter og ryge direkte på operationsbordet med brystkassen åben. Nogle gange med en hånd, der giver hjertemassage direkte på hjertet. Man kører i et højt gear hele tiden. Men det er trygt denne gang, for jeg ved, hvad jeg skal ned til, fortæller Anita Schlippe Rasmussen.

Et kæmpe kick

Anita er til daglig hygiejnesygeplejerske i Region Sjælland, men har 25 års erfaring som operations-

sygeplejerske. Det er anden gang, at hun tager sin tårn på det store felthospital i Camp Bastion sammen med et dansk kirurg-team.

- Jeg ved, at jeg virkelig gør en forskel i kraft af min faglighed og mit håndværk. Under hver eneste operation er jeg med til at redde liv. Det er jo store traumer, vi står med, der er mange instrumenter, mange læger og mange specielle ting, man skal sørge for på én gang. Og følelsen af at være en del af spillet og levere varen, det giver mig altså et kæmpe kick, siger Anita Schlippe Rasmussen.

Back to basics

Da Anita første gang landede i Afghanistan i 2011, havde hun aldrig tidligere sat sine ben i en krigszone. Der var et hav af nye ting at vænne sig til - ikke mindst det at skulle arbejde med fuld koncentration i to-døgns skift.

Denne gang ankommer hun med en kolossal erfaring og kan gå direkte ind på operationsgangen.

- Hele set-uppet er fantastisk, fordi der er så mange res-

Anita Schlippe Rasmussen er 54 år og har været sygeplejerske siden 1983. Fra april 2013 er hun udsendt for anden gang som operations-sygeplejerske på felthospitalet i Camp Bastion. Hun er gift og mor til teenagebørn.

Foto:
Susanne Blomqvist

sourcer. Der er mange hundrede portioner blod, CT-scannere og alle de mennesker, der skal til. Men kreativiteten bliver også udfordret, fordi man ikke har alle de mange instrumenter og afdækningsstykker, som man har derhjemme. Det er meget "back to basics" - du må klare dig med det, du har, forklarer Anita Schlippe Rasmussen.

Bruger krigserfaring hjemme

Selv om en udsendelse af to måneder ikke lyder af meget, så er det fint for Anita, for det er en stor belastning at se så mange sårede på kort tid. Hun tog gerne en tur mere, men kontrakten med forsvaret udløber til næste år. Til gengæld har hun fået øjnene op for, hvordan hun kan bruge krigserfaringen i sit hjemlige arbejde. Hun er nemlig begyndt at interessere sig for en helt særlig multiresistent bakterie, som sårede soldater risikerer at få med hjem fra slagmarken. Og det kommer der måske et forskningsprojekt ud af. ■

MONUMENTET BISMARCK-TÅRNET

1901

Det tyske monument på Knivsbjerg, der stod på et højedrag mellem Haderslev og Åbenrå, var et af Danmarkshistoriens mest forhadte monumenter. Mindesmærket blev opført i 1901.

På det tidspunkt var Sønderjylland en del af Tyskland, som var Europas stærkeste magt. Det var et 45 meter højt granittårn, der omkransede en syv meter høj statue af Bismarck med indskriften: "Vi tyskere frygter intet i hele verden undtagen Gud".

Bismarckstatuen blev flyttet i 1919, inden Sønderjylland blev genforenet med Danmark. Det tyske mindretal i Danmark frygtede, det ville blive udsat for hærværk. Statuen står i dag i Ashberg i Slesvig.

Resten af monumentet stod uberørt indtil natten mellem 16-17. august 1945, hvor 40 danske modstandsfolk sprængte det i stykker. I dag er der en mindemur på stedet.

DET HEDDER IKKE SPECIALSTYRKERNE FOR INGENTING

JÆGERKORPSET, FRØMANDSKORPSET OG SIRIUSPATRULJEN SØGER ASPIRANTER

MÅSKE HAR DU DET, DER SKAL TIL?

SØG NU ELLER INDEN 1. JUNI
LÆS MERE OG ANSØG PÅ
FORSVARET.DK/uddannelser

KOMMENTAR

Opsøg informationen

Forliget stillede på den ene side krav om store besparelser i omegnen af 2,7 mia. kr. På den anden side var ønsket om fortsat at fastholde forsvaret som en attraktiv og moderne arbejdsplads med mere fleksible karrieremuligheder for den enkelte medarbejder. Forsvaret har derfor været nødt til at tænke i nye baner blandt andet på HR-området, og en ny model for HR trådte i kraft 1. maj. Modellen indebærer en række store ændringer på alle niveauer i forsvaret. Blandt andet har man som medarbejder ikke længere en udstikker, lige som cheferne får flere beføjelser på HR-området. Men det betyder også, at den enkelte i langt højere grad kan præge sin egen karriereplanlægning og ikke frygte for at havne i en "blindgyde".

HR-modellen indebærer mange ændringer, som den enkelte skal forholde sig til i en travl hverdag. På mine tjenestestedsbesøg rundt omkring i forsvaret oplever jeg da også, at mange er frustrerede og savner information om de nye tiltag. Hvad indebærer det for eksempel, at man skal søge sin egen stilling? Hvad betyder det, når ledelsen siger, at man som chef sætter sit eget hold. Kort sagt: hvad betyder den nye HR-model for den enkelte?

Jeg forstår godt, at det fylder meget hos den enkelte, og at ændringerne kan give anledning til usikkerhed og frustration. Vi forsøger derfor også at informere så bredt og grundigt som muligt i takt med, at tingene falder på plads. Det sker blandt andet på HR-portalene, på intra- og internettet, her i Forsvarsavisen og på rejser rundt til tjenestestederne. Men dermed ikke være sagt, at vi ikke kan gøre det endnu bedre eller gøre endnu mere. Som ledelse har vi et ansvar for, at informationen er så tilgængelig, anvendelig og klar som muligt. Det arbejder vi løbende på – blandt andet på baggrund af de tilbagemeldinger, vi får fra jer rundt omkring på tjenestestederne og på forsvarets udviklingsforløb for chefer.

Når det så er sagt, så har den enkelte også selv et ansvar for at opsøge informationen. Som chef indebærer den nye HR-model mange nye beføjelser, men den indebærer også et stort ansvar for at sætte sig grundigt ind i alle de nye HR-forhold og oversætte, hvad det konkret kommer til at betyde for medarbejderne. Som medarbejder har du også et større ansvar for din karriere og dermed også ansvar for at orientere dig om mulighederne blandt andet via din chef.

Så opsøg informationen, brug den og bliv ved med at give tilbagemelding på, hvor og hvordan vi kan gøre det bedre. I den forbindelse vil jeg opfordre til at bruge feedbackfunktionen, som findes på forsiden af HR-portalene. Så vil jeg for min del arbejde på, at informationen er til stede.

Bjørn Bisserup
generalløjtnant
chef for Forsvarsstaben

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

BRUGER HUSMOR-FORNUFTEN

Når Lykke Halskov køber ind til soldaterne, er internettet det vigtigste arbejdsredskab i jagten på de billigste varer.

AF KAREN DAHLIN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

STAFETTEN Efter flere måneder med det hvideste toastbrød længes rigtig mange af de danske soldater i Afghanistan efter et godt dansk rugbrød.

Det er her, at overassistent Lykke Halskov er deres redningskvinde. Det er nemlig hende, der blandt andet står for indkøb af det grove brød.

- Vi har en meget populær standardpakke, der består af tre slags brødblandinger

med to slags rugbrød og et lyst brød.

Lykke Halskov er lokalindkøber ved DANILOG i Vordingborg. Hun køber primært ind til ISAF-soldaterne i Afghanistan, men også andre små missioner. Hun er én ud af tre lokalindkøbere i Vordingborg, hvor den ene udelukkende beskæftiger sig med uddannelse af to indkøbere "on the job training", der skal til Afghanistan.

Hvor FMT står for indkøb i udlandet, er det Lykke Halskov og hendes kolleger, der sørger for indkøb i Danmark. Det kan være alt fra reservedele til biler, medicin, solcreme, maling til de omtalte brødblandinger.

- Lokalindkøb er alle de varer, der ikke kan betale sig at lægge på lager. Det kan være

fordi, varerne er for specielle eller for dyre til at have liggende på hylderne.

På tilbudsjagt

Lykke Halskov indkøber hovedsagelig lægemidler, men hun står også for de såkaldte velfærdsmidler, der kan være alt fra playstation, brætspil og spinningssko, som soldaterne bruger i deres fritid. For at få de bedste varer til de billigste priser støver hun rundt på internettet, hvis hun ikke ringer forhandleren op.

- Det er en mavefornemmelse, hvornår jeg har fået den rigtige pris. Jeg bruger min husmoderfornuft og tænker nogen gange, at det her kan jeg da få billigere et andet sted. Det er klart, at skraldespande køber vi for tolv kroner i IKEA og ikke i en dyr kontorforsyning.

Det er meget forskelligt, hvad der bliver spurgt efter ude i missionerne. Storindkøb af solcreme i rå mængder er fast på programmet, men ellers kan behov og ønsker variere meget.

- Der er en høj grad af frihed i jobbet. Jeg er ikke bundet af en bestemt leverandør, og jeg har frihed til at undersøge priserne på markedet, og hvor vi kan få den bedste service. Det er da enhver kvindes drøm at have som job at shoppe. ■

Lykke Halskov vil gerne vide, hvad en jagerpilot laver, når han ikke er ude at flyve?

Spørgsmålet

Hvad laver en lokalindkøber ved ISAF/DANILOG

BAG OM MEDALJERNE

Forsvarets medalje for International Tjeneste Enkeltmandsudsendelse INTOPS

● Indstiftet 7. december 2009

Forsvarets Medalje for International Tjeneste tildeles militært og civilt personel forsvaret, der har ydet en fortjent international indsats. Medaljen kan tillige tildeles andre danskere såvel som udlændinge, der har ydet en særlig fortjent international indsats. Tildeling af medaljen foretages af forsvarschefen.

Forsvarets medalje for International Tjeneste Libanon

● Indstiftet 7. december 2009

Forsvarets Medalje for International Tjeneste tildeles militært og civilt personel forsvaret, der har ydet en fortjent international indsats. Medaljen kan tillige tildeles andre danskere såvel som udlændinge, der har ydet en særlig fortjent international indsats. Tildeling af medaljen foretages af forsvarschefen.

PROFILER

DANSK KIRURG TIL ENGLAND

Briterne har valgt en dansk kirurg, som den første udenlandske underviser til deres militære kirurgi-kursus.

AF MARTHA MADSEN / FORSVARETS SUNDHEDSTJENESTE

KIRURGI Det er ikke sket før, at briterne har overdraget en del af deres militære kirurgi-uddannelse til en udlænding, og så er det oven i købet en dansker.

Speciallæge Steen-Erik Christensen er netop blevet inddraget i lærerstaben ved det intensive kursus Military Operational Surgical Training (MOST), der finder sted på Royal College of Surgeons i London.

Nyeste viden

Alle læger og sygeplejersker, der skal arbejde på felthospitalet i Camp Bastion, skal gennemføre MOST, som giver kursisterne den mest opdaterede viden om den situation, de kommer til at stå i, når de kommer til Afghanistan.

Kurset bliver udviklet løbende, så ændringer i skadesbilledet i missionen straks bliver afspej-

let i, hvad der bliver undervist i på kurset.

- Dette kursus må betegnes som "top of the pops" i militærkirurgisk sammenhæng, fortæller Steen-Erik Christensen, der har været udsendt til Afghanistan seks gange.

Øver på lig

Selv kurset består udover en række forelæsninger og simulations-scenarier af mange timer på operationsstuerne. Her udfører kursisterne kirurgiske indgreb på frosne (og siden optøede) lig, der er testamenteret af de afdøde til videnskabelig brug, dels i form af DCS (Damage Control Surgery), dels stabiliserende kirurgi og i mindre grad rekonstruerende indgreb.

- Jeg har gennem mine tidligere udsendelser fået mange kontakter specielt i det britiske system, og det har selvfølgelig været en medvirkende faktor til, at jeg blev spurgt.

Det må primært betragtes som en cadeau til det danske forsvar, at man fra britisk side har ønsket at inddrage os i denne del af uddannelsen, hvor det er blevet understreget, at man betragter vores bidrag som værende væsentligt for den succeshistorie, som indsættelsen af det danske kirurghold i Camp Bastion har vist sig at være, siger Steen-Erik Christensen om at blive en del af kursets fakultet.

Som i de andre dele af det meget omfattende uddannelsesforløb bliver holdene så vidt muligt sammensat, så man træner med de personer, man siden skal udsendes med.

Der er fra britisk side udtrykt ønske om et fortsat træningssamarbejde med kirurgholdet med henblik på fremtidige indsættelser internationalt. ■

Læs om nyt kirurghold til Bastion side 24.

Steen-Erik Christensen er en erfaren herre i krigskirurgi med sine seks udsendelser til Afghanistan. Privatfoto

KOMMENTAR

Dygtige og dedikerede medarbejdere

Vi har en hær, der fungerer godt og som er godt trænet med meget nyt materiel på vej samt med personel på et højt uddannelsesstade.

De mange dygtige, dedikerede og kompetente medarbejdere, jeg har mødt på min rundtur til hærens myndigheder, er klar til at møde de store forandringer, som hæren og forsvaret står over for, men venter selvfølgelig på en afklaring af de udeståender, der fortsat er.

Hæren har de seneste mange år fokuseret på at løse opgaver i Afghanistan og i andre missioner - og har løst dem godt. Vi har høstet mange værdifulde erfaringer, som vi skal anvende i fremtiden.

Men nu er situationen en anden. Samtidig med at vi skal omstille hæren og gøre den klar til indsættelse i nye missioner, skal vi trække os ud af Afghanistan i god ro og orden. Da hæren ikke kender sine kommende indsatsområder, skal hæren være klar til det hele på det rette beredskab. Hæren skal dimensioneres skarpt til denne beredskabsopgave, som betyder, at vi fortsat kan blive indsat i hele konfliktspektret. Det betyder, at hæren skal tilbage til de kendte dyder, til de røde reglementer, for at kunne beherske alle kompetencer inden for det fulde spektrum af opgaver.

Hæren og hærens medarbejdere skal tænke ressourcemæssigt, idet en forkert anvendt krone gør det umuligt at anvende samme krone fornuftigt.

Vi skal i højere grad søge tværgående løsninger internt i hæren og i vid udstrækning søge værnssælles løsninger, hvor det giver mening for at udnytte ressourcerne maksimalt til gavn for vores fælles operative kapaciteter.

Vi er nu i fuld gang med at tegne hærens nye struktur, som tager udgangspunkt i de opgaver, hæren skal løse i fremtiden, og som skal sætte rammen for hærens dimensionering. Beredskabskampgrupperne vil danne grundstammen i hæren, og troppeenhedsniveauet får ansvaret for at uddanne kampgrupperne og skal være kernen i alle bidrag til multinationale stabe.

Derudover vil hæren fortsat udvikle centerstrukturen som et fundament for udvikling og uddannelse af hærens enheder og personel.

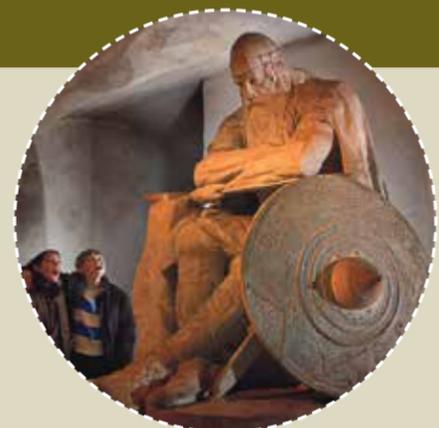
Per Ludvigsen
generalmajor
chef for Hærens Operative Kommando

QUIZ GÆT DENNE PERSON

- ▶ Hvem var den historiske Holger Danskes arbejdsgiver?
- ▶ Han var udlænding.
- ▶ Han reagerede over store dele af Frankrig og Tyskland.
- ▶ Han så sig selv som leder for kristendommen.

SVARET FINDER DU NEDERST PÅ DENNE SIDE

SVAR: Karl den Store (742/748-814)

FREMSTØD FOR KRIGENS LOVE

Dansk officer har deltaget i et fremstød for at udbrede kendskabet til den humanitære folkeret blandt soldaterne i de sydøstasiatiske lande

AF KAJ-IVAN BÆK / HOK

UDDANNELSE Et usædvanligt samarbejde er sat i stand mellem det Internationale Institut for Humanitær Folkeret i San Remo, det norske Center for menneskerettigheder i Oslo, et privat indonesisk advokatfirma med speciale i menneskerettigheder samt det indonesiske militær. Anledningen er et fælles ønske om at udbrede kendskabet til den humanitære folkeret i Sydøstasien i almindelighed og det indonesiske militær i særdeleshed.

Det norske center for menneskerettigheder har, støttet af den norske stat, siden 2002 haft et dialogprogram med det indonesiske militær for at sikre, at de helt fundamentale folkeretslige standarder bliver overholdt af det indonesiske militær i forbindelse med gennemførelse af dets oprørsbekæmpelsesoperationer i Indonesien. For at sætte skub på fremstødet gik de fornævnte parter sammen for at skabe et to ugers grundkursus vedrørende krigens love.

- Det er ikke en overdrivelse at konstatere, at der eksisterer et behov for at styrke såvel bevidstheden som kendskabet til den humanitære folkeret hos det indonesiske militær, så den grundlæggende beskyttelse for konflikternes aktører samt ofrene for konflikternes effekter og vilkår kan sikres, siger major Steen Kjærgaard fra Hærens Officersskole, der siden 2012 har været tilknyttet det Internationale Institut for Humanitær Folkeret i San Remo som instruktør.

Midt i en konflikt

Majoren peger på, at det indonesiske militær siden midten af 1990'erne har været involveret i oprørsbekæmpelse inden for egne grænser; primært i konflikten omkring Østtimors frihedskamp, på øen Sulawesi samt i den fortsatte konflikt i Aceh-provinsen på nordspidsen af Sumatra, som fortsat kæmper for selvstændighed fra Indonesien.

- Derfor blev der i slutningen af april i år gennemført et fremstød for at styrke

Major Steen Kjærgaard diskuterer krigens love med holdets eneste kvindelige deltager samt en repræsentant for den indonesiske hær. Foto: Hæren

kendskabet til den humanitære folkeret på det netop ny opførte Center for fredsbevarende operationer i Sentul, cirka 50 kilometer sydøst for Jakarta, i Indonesien, siger Steen Kjærgaard, der fungerer som en af tre internationale syndikatledere for 13 elever under ledelse af en britisk oberst.

Udbredes til flere lande

Udover Indonesien blev en lang række

sydøstasiatiske lande også inviteret til kurset, alle betalt af Norge. Herunder Kina, Myanmar, Brunei, Vietnam, Sydkorea og Singapore. Kurset indeholdt såvel teori, praktiske øvelser over et illustrativt konfliktscenario samt fire egentlige feltsimulationsøvelser, hvor eksempler fra det indonesiske militær blev brugt til at illustrere problemstillinger og dilemmaer.

Chefen for Hærens Officersskole er til-

freds med, at kendskabet til krigens love i Sydøstasien bliver udbredt med dansk hjælp.

- Hærens Officersskole har i forbindelse med udviklingen af den nye officersuddannelse sat yderligere fokus på at udvikle kadetternes evne til at se sammenhængen imellem taktikken, den politiske og folkeretslige virkelighed. Et forhold der tydeligt fortsat er et udviklingspunkt i det Sydøstasien, siger oberst Eigil Schjøning. ■

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Fru statsminister, jeg takker dig for det ekstremt værdifulde bidrag fra dit folk til det afghanske folk. Det har virkelig løftet afghanernes levestandard.

Hamid Karzai, Afghanstans præsident

Berlingske

Søværnet henter gidsler

Udfordringen for os var at være til stede uden at virke skræmmende på piraterne. Katastrofen havde været, hvis piraterne var kørt med gidslerne igen. ■

Kommandørkaptajn Carsten Fjord-Larsen, skibschef på Iver Huitfeldt, om frigivelsen af de to danske søfolk, Søren Lyngbjørn og Eddy Lopez samt den fire mand store besætning.

Berlingske

Krigsveteran vender traumer til kunst

Jeg har altid drømt om at lege med sprængstoffer og maling. Men jeg kunne næsten ikke få mig selv til at foreslå det af skræk for, at Forsvaret ville tænke: Han er jo sindssyg. Men de syntes, det var fedt og nytænkende. ■

Martin Nore, der er psykisk såret krigsveteran og har lavet en kunstworkshop for andre veteraner

Jyllands-Posten

Helten i krydsild

At nogen syntes, at det var ekstraordinært, er jeg kun glad for. Men de fleste har ikke rigtig hørt om episoden, og derfor har den ikke stor indvirkning på hverdagen. Til gengæld havde jeg nogle bedsteforældre, der var pævestolte over at møde Dronningen, da jeg fik den overrakt. ■

Casper Westphalen Mathiesen, der som den eneste danske soldat er blevet tildelt Tapperhedskorset, i artikel i BT om helte.

BT

MED ANDRE ØJNE TOPCHEFER OM MILITÆRE KOMPETENCER

Michael Holm
KoncernchefSteen Gravers
TeamchefJens Maaløe
DirektørPeder Gellert
Pedersen
DirektørHenrik Bonné
DirektørSven Arne
Blomberg
Direktør

MICHAEL HOLM

Forsvaret har
paraderne oppe

Forsvaret var den første og er stadig én af de største blandt Systematics kunder. Det forpligter, mener koncernchef og ejer, Michael Holm, som man finder i et utal af organisationer, der har tilknytning til eller bakker op om forsvaret.

FOTO: JENS HASSE / CHILLI FOTO & ARKIV

AF MORTEN FREDSLUND / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

TEKNOLOGI

Selv trak han nummer 12.723 op ad tromlen under sessionen - et klart frinumner. Alligevel har forsvaret altid haft en særlig stjerne hos 55-årige Michael Holm, der i 1985 stiftede software-virksomheden Systematic.

Firmaets første store ordre var videreudviklingen af et overvågningssystem til søværnet. I dag omsætter Systematic årligt for 413 millioner kroner, og den århusianske koncern tæller knap 500 ansatte. En hel del af dem er tidligere ansatte i forsvaret eller tilknyttet forsvaret som reserveofficerer. - Gode idéer udvikles bedst i et tæt og udfordrende samarbejde med kunden. Derfor er det også vigtigt med gode relationer til kunden, så selvfølgelig er det super vigtigt, at vi har nogle såkaldte domænefolk ansat. Ud over at trække på deres netværk, taler de samme tekniske sprog som vores kunder og kender til arbejdsgangen i organisationen, siger Michael Holm.

Software til ny PMV

Vi møder ham i Systematics imponerende hovedsæde i Århus, som Michael Holm fik opført i 2003, da virksomheden for alvor havde fået vokseværk.

I dag servicere virksomheden kunder i 47 lande, og Systematic står blandt andet bag udviklingen af en Elektronisk Patientjournal, EPJ, som benyttes af 12.000 ansatte i Region Midtjylland, samt en række andre store softwareløsninger til blandt andet SKAT, Rigspolitiet, Erhvervsstyrelsen, Vestas og Maersk Line.

Men selv om det ikke længere er leverancer til forsvaret, der udgør den største del af omsætningen, er forsvaret dog stadig én af de store aftagere af Systematics avancerede software. Blandt andet er hærens nye Battle Management System, SitaWare, der lige nu testes i Oksbøl, udviklet og leveret af Systematic. Senest har forsvaret for 81 millioner kroner købt en udvidet brugsret af Sitaware, så systemet blandt andet kan bruges af alle tre værn.

- Forsvaret har udviklet sig til at være meget åben samarbejdspartner, som melder klart ud om, hvad man vil ha', og hvad man forventer. Og man er også meget fleksible og åbne, når vi gerne vil bruge de danske systemer som referenceramme over for udenlandske kunder. Så hele den politik som forsvaret har sat i værk omkring "Open for business", skal de have stor ros for. Det er den rigtige vej at gå, siger Michael Holm, hvis ældste søn netop nu er i gang med at uddanne sig til reserveofficer.

- Der findes ikke bedre praktisk lederuddannelse i Danmark. Min søn er vokset kolossalt under uddannelsen til sekundløjtnant. Men hvor ellers end i forsvaret bliver du også som 21-årig kastet ud som frontfigur og ansvarlig

FAKTA

Michael Holm
55 årGift med Pernille.
Far til fem

Er rumænsk konsul

Har cyklet til Paris
to gang som en del
af Team RynkebyPå natbordet ligger
"Profit from The
Core" af Chris Zook
og James Allen,
hvis teorier blev
anvendt under
LEGOs turn-aroundEr aktiv vinterbader
i bølgerne ved
Den Permanente i
RisskovVar som ung DJ
i det mobile
Diskotek
Cinderella

leder for 60 værnepligtige under din praktiktid? Og med sparring i døgndrift. I hvert fald ikke på Handelshøjskolen. Så hatten af for det, siger Michael Holm.

Paraderne er for højt oppe

Han mener dog, at forsvaret stadig er lidt for bureaukratisk og bundet op på for høje risiko- og sikkerhedskrav på en række områder.

- Pressen har haft for let spil til at kaste sig over forsvaret ved den mindste fejl, og forsvaret har været langt mere i søgelyset end andre offentlige institutioner, der begår fejl i samme størrelsesorden. Det er dybt uretfærdigt. Det har også betydet, at forsvaret konstant er på vagt med paraderne oppe, og det kan stå i vejen for udvikling af de gode idéer, når alt skal pakkes ind i risikoafdækning og sikkerhed. Et godt råd er, at forsvaret skal passe på ikke at blive for forsigtige og se spøgelse alle vegne. Der er mange virksomheder i Danmark, som er afhængige af forsvarets gøren og laden, siger Michael Holm.

Han modtog i 2004 prisen som årets iværksætter i Danmark og kunne i 2010 fejre 25 års jubilæum for både etableringen af sit livsværk og som leverandør til forsvaret.

Giver noget igen

Som storleverandør til forsvaret mener han, at det er helt naturligt at give noget igen, hvilket sker på flere fronter. Blandt andet gennem donationer til Soldaterlegatet og foreningen "Støtte til soldater og pårørende", STSOP, samt medlemskab af InterForce og Mars&Mercur. Michael Holm og Systematic er også vært for en middag efter, at den årlige uddeling af legater til soldater fra Anders Lassen Fonden har fundet sted på Amalienborg Slot. Desuden er Michael Holm formand for Forsvars- & Aerospaceindustrien i Danmark, FAD, der er en brancheorganisation under Dansk Industri.

- Vi har også en praktikant fra forsvarets IT support uddannelse tilknyttet i

øjeblikket. Han har så og sige et ben i begge lejre, og det er en orden, som jeg gerne så udvidet til andre niveauer. På anskaffelses-, kontrakt- og på projektlederniveau kunne det også være rigtig spændende, hvis vi her kunne indgå faste aftaler med forsvaret om at have udveksling af medarbejdere. Det vil begge parter kunne lære rigtig meget af, siger Michael Holm.

Systematic har i nogle år haft to stillinger øremærket til sårede soldater. Soldaterne skal teste det avancerede kommando og kontrol system, SitaWare, som Systematic producerer til brug i stabe og på slagmarken.

- Det har overrasket mig, at stillingerne ikke er blevet besat endnu, men jeg håber da, at vi snart får nogle ansøgninger. Vi kan umiddelbart bruge den viden, som soldaten har fra felten og fra kamp i vores forretning. Til gengæld giver vi så en uddannelse som it-tester, der kan bruges i hele it-branchen, siger Michael Holm.

”

Officerer er bedre til at uddelegere, end til at modtage. Det ligger ligesom i deres opdragelse.

Fra værnepligtig til general

Blandt Systematics medarbejdere med en tilknytning til forsvaret har nogle blot aftjent almindelig værnepligt, mens en stor del andre har gjort mangeårig tjeneste som stampersonel, befalingsmænd eller officerer.

- Hvis vi alle var teknikere, ville ingen forstå, hvad vi talte om. Derfor er domænefolkene uhyre vigtige brobyggere til kunden. Til gengæld ser vi af og til, at officerer er bedre til at uddelegere, end til at modtage. Det ligger ligesom i deres opdragelse. Det samme gør en tendens til, at man skal have plan, og den skal helst være langsigtet og forudsigelig. Også når det handler om karriere. Men det kan vi ikke give dem, fordi vi i erhvervslivet konstant må tilpasse os, hvad kunden ønsker og ordrens størrelse. Sådan har det ikke altid været i forsvaret, men man er ved at lære det nu, siger Michael Holm. ■

MENNESKER SAMME SAG

At arbejde i et andet land betyder næsten altid store omvæltninger. Både for ham eller hende, der skal finde sig til rette på en ny arbejdsplads i en fremmed kultur og for den familie, som måske vælger at tage med. En NATO-udstationering er et stort projekt, der kan give den udsendte og familien både store oplevelser og udfordringer.

”

I hvert nummer af Forsvarsavisen beder vi ni ansatte i forsvaret om at forholde sig til det samme spørgsmål. Vi spørger ansatte i hele forsvaret, soldater såvel som civile.

”
Den har givet mig en indgående forståelse for kompleksiteten af multinationale operationer.

JESPER DUEVANG RASMUSSEN, ORLOGSKAPTJAIN SOK

”
Man får et andet syn på Danmark og vores egen indforståethed, for man lærer at se ud over sin egen næsetip.

MONA SLOT IVERSEN, OVERKONSTABEL AF 1. GRAD DANILOG

”
Jeg efterlod 30 kilo i Kabul, for jeg fandt ud af, at ”en dag uden træning er en dag uden mening”.

ALLAN HILDEBRANDT, OVERSERGENT CSW

”
Det, at sidde i et internationalt miljø, har givet mig et bedre helhedssyn. Og så var det jo rigtigt spændende.

ANDERS WENDT, MAJOR FMT

”
Den har givet mig en fantastisk respekt for mine udenlandske kollegers professionalisme og kunnen.

OLE TOFT, ORLOGSKAPTJAIN SOK

HVAD HAR DIN UDSTATIONERING FOR NATO BETYDET FOR DIG?

”
Det var spændende at arbejde med opgaverne på så højt et plan, som man jo ikke prøver til dagligt.

PETER GULDAGER, KORPORAL DANILOG

”
Det har betydet, at jeg har fundet ud af, at det gjorde en forskel i forhold til vores samarbejdspartnere, at vi var der.

CHRISTIAN PETER RIISAGER, KAPTJAIN FTK

”
Det har understreget NATO-alliancens ekstremt vigtige betydning for den globale sikkerhed og stabilitet.

LARS MUNKHOLM, MAJOR ATW

”
Der var ikke den store forskel i forhold til mit daglige arbejde.

MARTIN VEIRUM, MAJOR FKO

Bliv ven med forsvaret på **facebook**

